

Digitale ordbøker i bruk

Undersøkelse blant elever og lærere på mellom- og ungdomstrinnet og i den videregående skolen

Innhold

1

Om undersøkelsen 3

2

Oppsummering av resultater 14

3

Elevene 20

4

Lærerne 51

1

Om undersøkelsen

Om undersøkelsen

Bakgrunn og formål

Språkrådet ønsker å undersøke hvilke digitale ordbøker for norsk (bokmål og nynorsk) elevene i skolen bruker. Noen skoleeiere har kjøpt inn og gjort tilgjengelig ordbøker for skolene, men vi vet ikke om elevene faktisk bruker dem eller om de foretrekker å slå opp i ordbøker/oppslagsverk de finner på nettet.

Undersøkelsen ble gjennomført blant lærere og elever på mellomtrinnet (5.-7. trinn), ungdomstrinnet (8.-10. trinn) og i den videregående skolen (vgs).

Ansvarlig for undersøkelsen hos Språkrådet var Kristin Solbjør og Ingunn Indrebø Ims. Audun Fladmoe i TNS Gallup har stått for selve gjennomføringen av undersøkelsen og rapportering av resultatene.

Spørreskjema

Spørreskjemaene ble utviklet av Språkrådet, med innspill fra TNS Gallup. Det ble utformet ulike spørsmål til henholdsvis lærere og elever.

Spørsmålene som ble stilt til elevene kan sorteres under følgende fire temaområder:

1. Bruk av datamaskin i undervisningen
2. Kjennskap til digitale ordbøker
3. Bruk av digitale ordbøker generelt
4. Bruk av digitale ordbøker under heldagsprøver (kun vgs)

Lærerne på sin side, fikk spørsmål knyttet til:

1. Informasjon om ordbøker i undervisningen
2. Tilgang til digitale ordbøker på skolen
3. Bruk av digitale ordbøker i undervisning og eget arbeid
4. Ordbøker under heldagsprøver (kun vgs)

Både spørreskjemaene og brev/e-posttekster ble utformet på bokmål og nynorsk.

Om gjennomføringen

Undersøkelsen ble gjennomført i perioden 23.10 – 14.11.2014.

Alle skolene v/ rektor fikk tilsendt informasjonsbrev, sendt 23.10.2014. Brevet inneholdt informasjon om undersøkelsen; om bakgrunnen for undersøkelsen, hvordan undersøkelsen skulle organiseres, om Språkrådet, m.m. Totalt 28 brev kom i retur til Språkrådet. Dette var utelukkende grunnskoler (hentet fra GSI).

30.10, én uke etter at informasjonsbrev ble sendt ut, ble e-post med link til spørreskjemaene sendt skolene. Det ble gjennomført to påminnelser, etter henholdsvis én og to uker (6. og 13.11). Siste påminnelse ble sendt ut dagen før feltarbeidet ble avsluttet.

Informasjon om organiseringen av undersøkelsen ble beskrevet i både brev og e-posttekster. Rektorene ble bedt om å velge én norsklærer per klassetrinn (mellomtrinnet, ungdomstrinnet og videregående). For å sikre tilfeldighet i valget av lærer (hvis flere på et trinn), ble rektor bedt om å velge ut den norsklæreren som hadde etternavn som kom først i alfabetet til å gjennomføre undersøkelsen i sin klasse.

Om utvalget

Populasjon i undersøkelsen er alle skoler med mellom- og ungdomstrinn (n=2835) og videregående skoler (n=429). I bruttoutvalget ble alle skoler med færre enn 20 elever utelatt.

Utvalg med grunnskoler ble lastet ned fra Grunnskolenes informasjonssystem (GSI), mens utvalg med videregående skoler ble levert fra PEDLEX.

Det ble trukket 1000 skoler med mellomtrinn og 1000 skoler med ungdomstrinn, som fikk invitasjon til å delta i undersøkelsen. I tillegg ble samtlige videregående skoler i hele landet inkludert (n=429).

For å sikre et tilstrekkelig antall svar fra elever og lærere som skriver nynorsk, ble samtlige skoler med mellom- og ungdomstrinn i Hordaland og Sogn og Fjordane inkludert i bruttoutvalget.

Totalt 72 av skolene ga tilbakemelding om at de av ulike grunner ikke hadde anledning til å svare. Av disse ga 17 skoler beskjed etter at de mottok informasjonsskrivet, men før undersøkelsen ble sendt ut elektronisk. Skolene oppga mange ulike årsaker til at de ikke kunne delta. Noen hadde ikke kapasitet, noen opplevde ikke undersøkelsen relevant for deres skole, mens andre ikke hadde anledning på grunn av uforutsette hendelser (bl.a. knyttet til den pågående flommen på Vestlandet).

Blant skolene som svarte at de ikke hadde kapasitet, ble dette gjerne begrunnet gjennomføring av nasjonale prøver, at de hang etter grunnet sommerens lærerstreik eller at de allerede hadde takket ja til andre eksterne henvendelser.

Om utvalget (skoler)

Tabellen til høyre viser det reelle brutto- og nettoutvalget fordelt på trinn og fylke. 11 Skoler ble fjernet fra bruttoutvalget fordi de ga beskjed om at de nylig var nedlagt, ikke hadde norskklasser, mv. Fra nettoutvalget er det fratrukket personer som avsluttet undersøkelsen før de kom til spørsmål om ordbøker (de besvarte bare innledningsspørsmålene).

Totalt ble undersøkelsen besvart av én eller flere ved 330 skoler. På grunnskolen besvarte 11 prosent av skolene, mens 25 prosent av de videregående svarte.

Antall skoler	Mellomtrinnet		Ungdomstrinnet		Videregående	
	Brutto	Netto	Brutto	Netto	Brutto	Netto
Østfold	42	4	41	1	20	1
Akershus	81	3	78	5	35	10
Oslo	47	3	53	8	37	7
Hedmark	54	4	30	3	16	6
Oppland	55	4	40	6	14	4
Buskerud	48	4	47	2	21	6
Vestfold	39	5	30	2	14	2
Telemark	32	3	48	4	14	2
Aust-Agder	24	4	27	1	8	1
Vest-Agder	28	1	37	7	17	7
Rogaland	68	9	85	10	39	6
Hordaland	185	29	104	13	57	19
Sogn og Fjordane	48	7	46	9	14	5
Møre og romsdal	68	13	61	11	28	5
Sør-trøndelag	55	6	52	7	32	9
Nord-Trøndelag	37	4	41	4	13	4
Nordland	42	4	85	8	16	5
Troms*	34	4	57	4	20	2
Finnmark	9	1	35	7	10	5
Totalt	996	112	997	112	425	106
Respons	11 %		11 %		25 %	

*Svalbard inngår administrativt i Troms fylke

Om utvalget (lærere og elever)

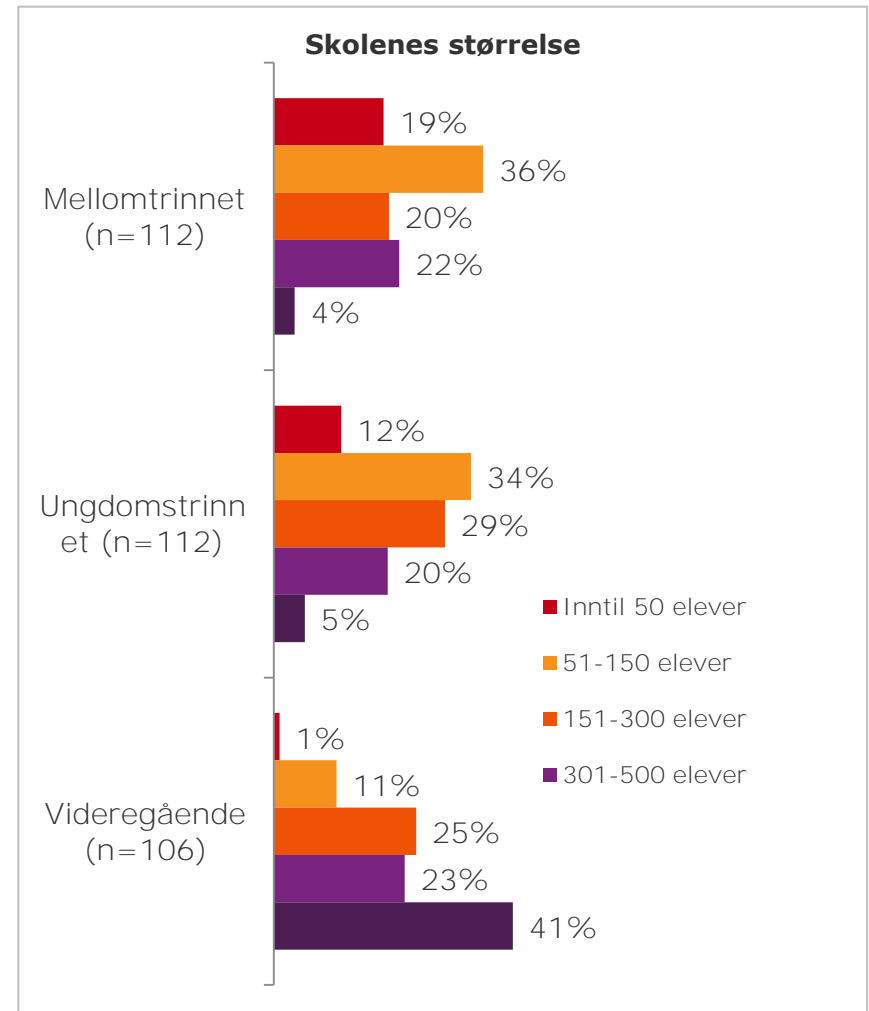
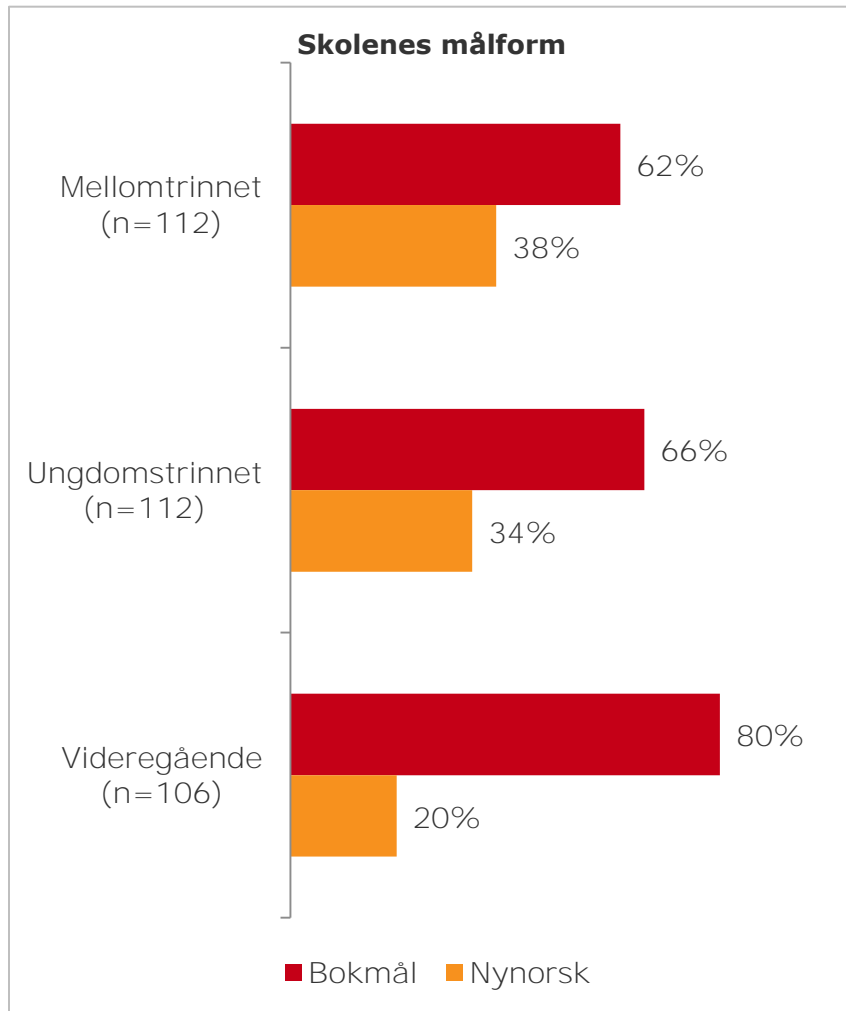
Tabellen til høyre viser det totale antallet svar på alle skolene, fordelt på lærere og elever. Totalt svarte 5659 personer på undersøkelsen, hvorav 487 var lærere og 5172 var elever.

Mange av skolene som ga tilbakemelding på hvorfor de ikke svarte på undersøkelsen, begrunnet dette med at de ikke hadde tatt i bruk ordbøker. Den lave svarresponsen, særlig i grunnskolen, fører derfor til at resultatene ikke kan si noe sikkert om **utbredelsen** av digitale ordbøker. Resultatene kan imidlertid si noe om hvordan elever bruker digitale ordbøker i skoler **som har tatt i bruk dette verktøyet**. Figurene på de neste sidene viser også at utvalget fordeler seg jevnt utover ulike kategorier.

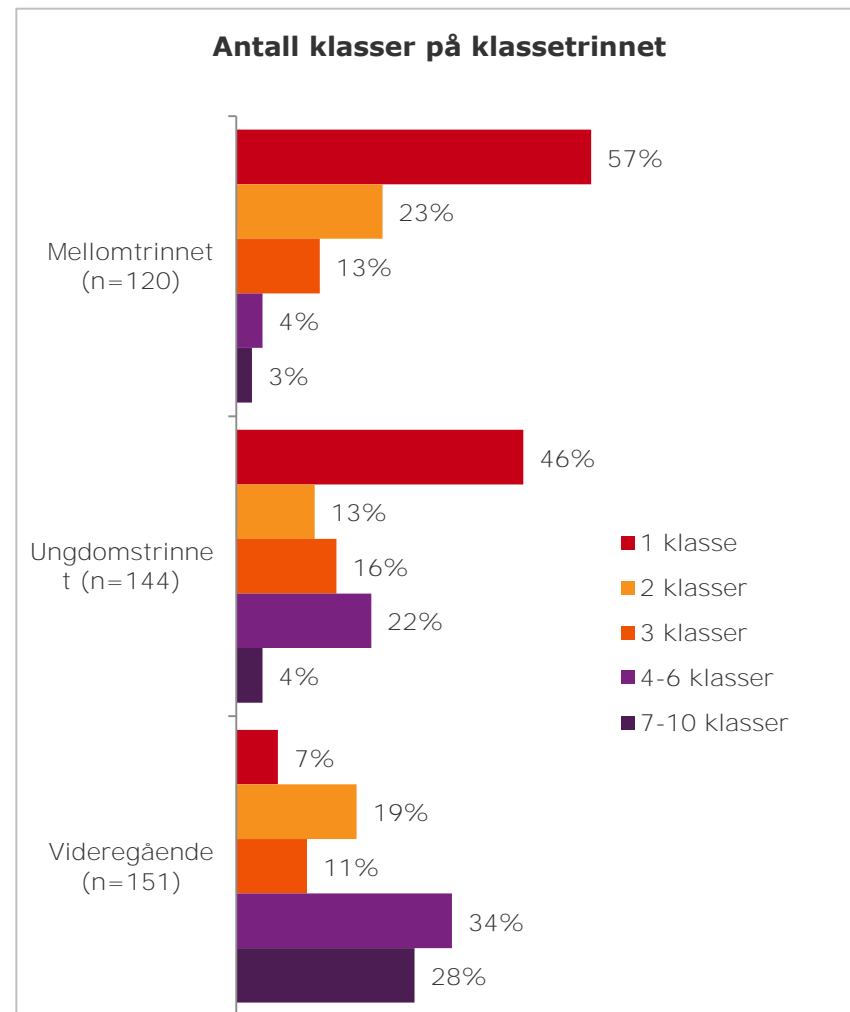
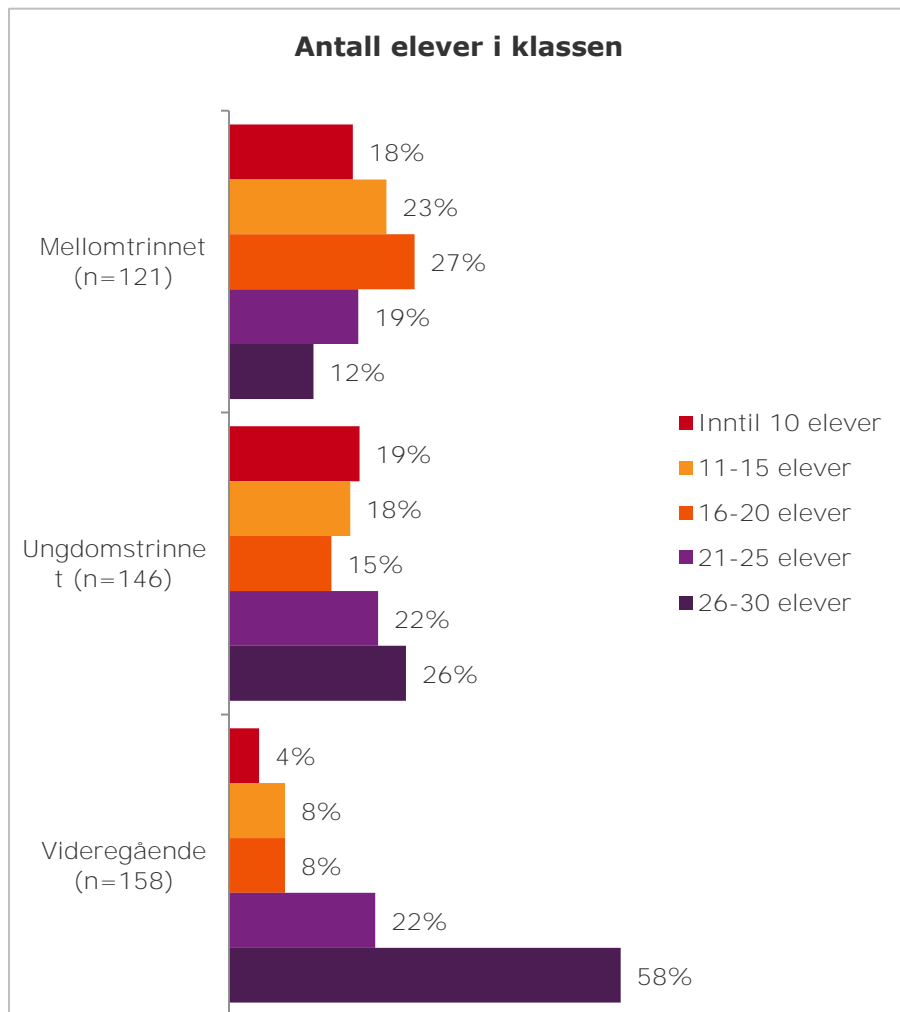
Antall respondenter	Mellomtrinnet		Ungdomstrinnet		Videregående	
	Lærere	Elever	Lærere	Elever	Lærere	Elever
Østfold	9	99	1	0	5	49
Akershus	2	68	10	2	30	232
Oslo	7	103	10	88	14	254
Hedmark	4	32	7	47	7	120
Oppland	7	54	14	179	7	125
Buskerud	6	45	4	44	10	186
Vestfold	7	69	5	44	6	78
Telemark	4	3	17	80	3	41
Aust-Agder	8	32	2	0	0	21
Vest-Agder	1	7	6	61	8	216
Rogaland	14	111	15	85	9	130
Hordaland	33	201	13	210	31	529
Sogn og Fjordane	6	41	9	61	11	82
Møre og romsdal	12	80	16	160	9	129
Sør-trøndelag	5	19	7	85	12	322
Nord-Trøndelag	1	43	8	43	6	88
Nordland	3	39	11	18	5	41
Troms*	6	104	6	6	1	1
Finnmark	1	0	7	13	9	152
Totalt	136	1150	168	1226	183	2796

*Svalbard inngår administrativt i Troms fylke

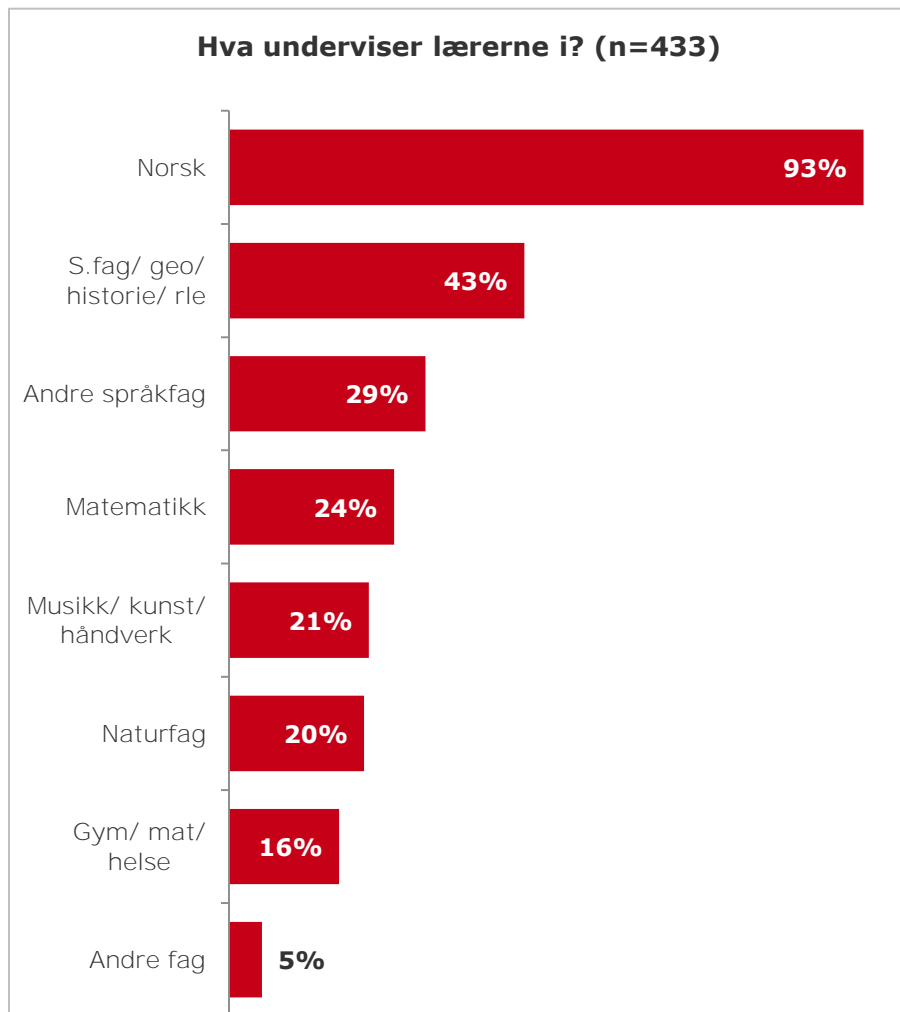
Utvalgets fordeling (skolene)

Utvalgets fordeling (Lærerne)

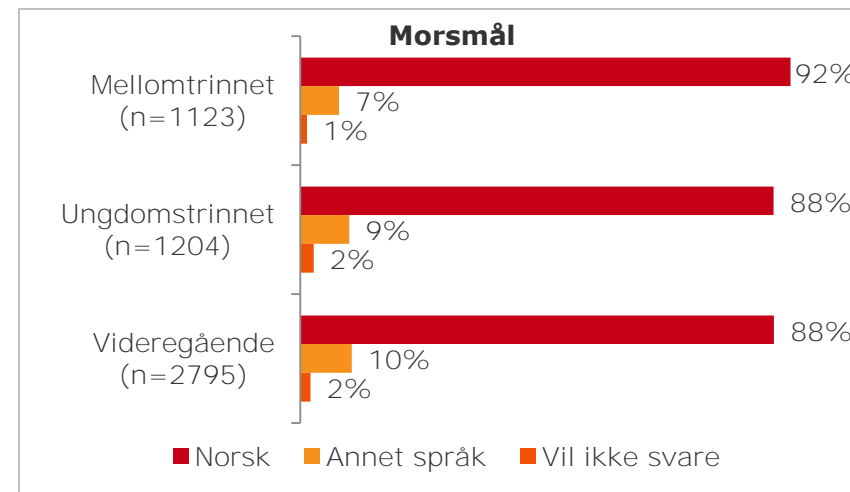
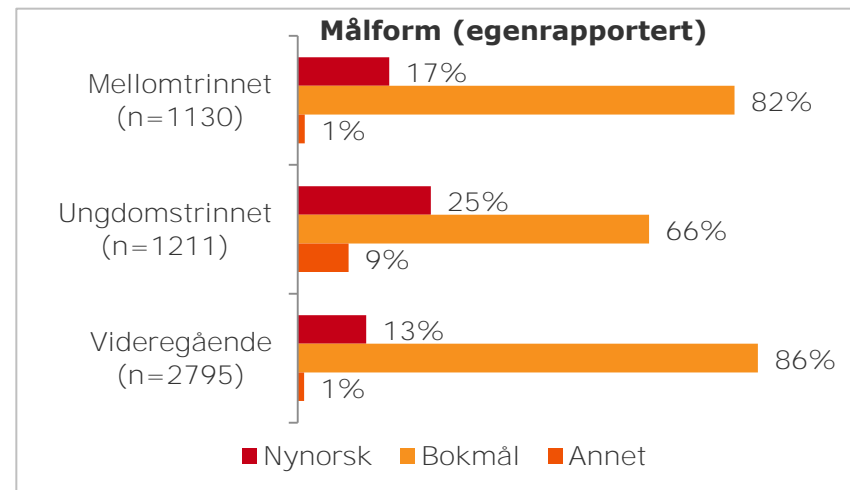
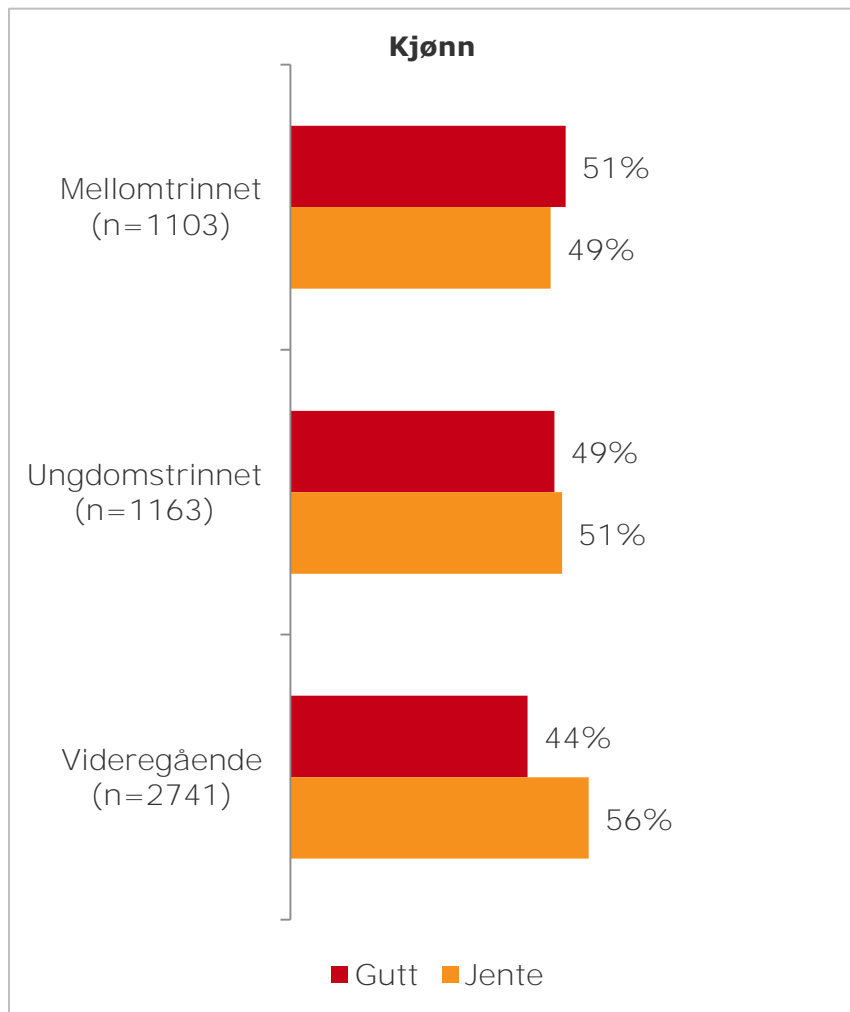

Utvalgets fordeling (Lærerne)

	Mellomtrinnet (n=122)	Ungdomstrinnet (n=146)	Videregående (n=165)
Norsk	95 %	88 %	96 %
S.fag/ geo/ historie/ rle	65 %	55 %	17 %
Andre språk	39 %	38 %	13 %
Matematikk	59 %	21 %	2 %
Musikk/ Kunst/ håndverk	47 %	22 %	0 %
Naturfag	48 %	17 %	2 %
Gym/ mat/ helse	35 %	17 %	1 %
Andre fag	2 %	11 %	1 %

Utvalgets fordeling (elevene)

Vekting og feilmarginer

Vekting:

I resultatene som rapporteres videre er datamaterialet vektet for fylkesvise variasjoner mellom nettutvalget og populasjonen.

Grunnet variasjoner i svarrespons og stratifisering i utvalgstrekkningen (samtlige skoler i Hordaland og Sogn og Fjordane ble inkludert i bruttoutvalget), er fylkesfordelingen (antall skoler) i nettoutvalget ulik fordelingen i populasjonen. Denne skjevheten korrigeres for ved å vekte opp fylker som har få svar og vekte ned fylker som har mange svar. For å hensynte variasjoner i skolestørrelse, har hver enkelt skole fått en verdi tilsvarende skolens elevtall i beregningen av vekten. Dersom hver enkelt skole hadde fått verdien **1**, ville fylker med mange små skoler bli vektet for mye opp.

	Utvalg	2500	1000	500	150	100	50
Svar- fordeling	50/50 %	2,0 %	3,0 %	4,5 %	8,2 %	10,1 %	14,3 %
	25/75 %	1,7 %	2,6 %	3,9 %	7,1 %	8,7 %	12,4 %
	10/90 %	1,2 %	1,8 %	2,7 %	4,9 %	6,0 %	8,6 %
	5/95 %	0,9 %	1,3 %	2,0 %	3,6 %	4,4 %	6,2 %

Feilmarginer:

Alle utvalgsundersøkelser er beheftet med usikkerhet når resultatene skal generaliseres til populasjonen (alle skolene/elevne i Norge). Gitt at utvalget er trukket tilfeldig og man har informasjon om populasjonen, kan feilmarginer beregnes. Tabellen under viser relevante feilmarginer for denne undersøkelsen.

I elevutvalget varierer antallet respondenter per nivå og kjønn mellom 1000 og 2500. For disse gruppene varierer feilmarginene mellom +/- 0,9 og 3 prosentpoeng.

I lærerutvalget varierer antallet respondenter per nivå mellom 100 og 150. For disse gruppene varierer feilmarginene mellom +/- 3,6 og 10,1 prosentpoeng.

- ✓ Generelt øker feilmarginene når svarfordelingen på et spørsmål nærmer seg 50/50 prosent.

2

Oppsummering av resultater

Oppsummering av resultater (elever)

Om bruk av datamaskin i undervisningen

Bruken av datamaskin i undervisningen øker markant med elevenes alder. Mens til sammen 10 prosent av elevene på mellomtrinnet bruker datamaskin «alltid» eller «ofte» i norskundervisningen, er det tilsvarende tallet for elever på videregående 70 (studiespesialiserende) og 80 prosent (yrkesfag).

På samme vis, svarer nesten samtlige av elevene i videregående at de har egen datamaskin på skolen (som bare de bruker). Nesten ingen av elevene på mellomtrinnet svarer dette.

Kjennskap til digitale ordbøker

Når elevene er usikre på hva et ord betyr, eller hvordan det skrives, svarer langt flere at de spør læreren eller en annen elev enn at de slår opp i ei ordbok (enten digital eller på papir). Andelen som svarer at de slår opp i ei digital ordbok, øker imidlertid markant etter hvert som elevene blir eldre.

På samme vis svarer en langt høyere andel av elevene på videregående enn elevene på mellomtrinnet, at de har lært noe om digitale ordbøker i undervisningen på skolen. I tillegg er andelen som svarer at de har lært noe om digitale ordbøker, høy blant nynorskbrukere og blant elever i Trøndelag.

Bokmåls- og Nynorskordboka og ordbøker fra Ordnett og iFinger er de klart mest kjente ordbøkene på Internett. Langt færre kjenner til Lexin, Clue, CD-ord eller Lingit. Ordbøker fra iFinger er særlig godt kjent blant elever i Oslo og Akershus, mens ordbøker fra Ordnett er særlig godt kjent på Sørlandet og i Trøndelag.

Kjennskapen til ordbøkene kommer oftest fra lærerne eller fra egne søk på Internett. Det er imidlertid langt flere elever på videregående enn på lavere nivå som svarer at de har fått vite om ordbøker fra læreren. Mange elever på mellomtrinnet har fått vite om digitale ordbøker fra foreldrene sine.

Oppsummering av resultater (elever)

Bruk av digitale ordbøker

Elevene fikk spørsmål om de hadde benyttet digitale ordbøker som læreren/skolen har anbefalt. To av tre elever i videregående (studiespesialisering) svarer bekreftende på dette. På mellom- og ungdomstrinnet svarer et flertall av elevene at de **ikke** bruker digitale ordbøker som skolen har anbefalt.

Det er ordbøker fra Ordnett og iFinger samt Nynorsk- og Bokmålsordboka, som oftest har blitt anbefalt av læreren/skolen. På mellom- og ungdomstrinnet er det primært Nynorsk- og Bokmålsordboka som har blitt anbefalt, mens mange av elevene på videregående også har fått anbefalt Ordnett og iFinger. Ordnett nevnes ofte av elever på Sørlandet og i Trøndelag, mens iFinger ofte nevnes av elever i Oslo og Akershus.

En betydelig andel av elevene har selv søkt på Internett etter ordbøker. Igjen øker andelen markant med alderen, men er relativt betydelig både på mellom- (36 prosent) og ungdomstrinnet (49 prosent). Dette betyr at flere elever på de laveste nivåene selv har søkt etter ordbøker enn hva det er som har fått anbefalt ordbøker av skolen.

Elevene som svarer at de har søkt etter ordbøker på Internett, har oftest søkt etter Bokmåls- og Nynorskordboka. Dette gjelder også på videregående nivå, hvor mange også har søkt etter Ordnett og iFinger (som mange på videregående har fått anbefalt av læreren/skolen).

Bruksfrekvensen av digitale ordbøker varierer naturlig nok betydelig etter elevenes alder. Mens fem prosent av elevene på mellomtrinnet svarer at de bruker digitale ordbøker hver uke, svarer 33 prosent av elevene på videregående det samme. Ser vi på de som svarer at de bruker digitale ordbøker hver uke eller hver måned til sammen, er andelene for mellomtrinnet og videregående henholdsvis 13 og 52 prosent. En annen tendens er at elever med et annet morsmål enn norsk, bruker digitale ordbøker hyppigere enn elever med norsk som morsmål.

Oppsummering av resultater (lærere)

Informasjon om ordbøker i undervisningen

Lærerne fikk spørsmål om når de mener det er relevant å introdusere elevene for ordbøker i undervisningen. Et flertall av lærerne totalt sett mener det er mest relevant å introdusere dette 4. eller 5. trinn. Lærerne på mellomtrinnet svarer oftest 4.trinn, mens lærerne på ungdomstrinnet oftest svarer 5. trinn. Lærerne på videregående gir mindre konsistente svar, men også blant disse er det 4. og 5. trinn som oftest velges.

På spørsmål om klassen som besvarer undersøkelsen har fått veiledning/ informasjon om norskspråklige digitale ordbøker, øker andelen som svarer bekreftende markant fra mellomtrinnet til videregående. Skoleklassene på Sørlandet og i Nord-Norge har sjeldnere enn andre fått veiledning/informasjon om norskspråklige ordbøker.

Når elevene i videregående ble spurt om de hadde lært noe om digitale ordbøker i undervisningen på skolen, var andelen som svarte bekreftende på dette betydelig lavere enn hva tilfellet er når lærerne svarer. Dette tyder på en underrapportering blant elevene, alternativt en overrapportering blant lærerne.

Tilgang til digitale ordbøker på skolen

Nær ni av ti lærere i videregående skoler svarer at skolen deres har tilgang til norskspråklige digitale ordbøker. På mellomtrinnet svarer nesten halvparten av lærerne at de ikke vet om skolen deres har tilgang, noe som tyder på begrenset bevissthet om digitale ordbøker blant disse.

Andelen som svarer at skolen har tilgang til norskspråklige digitale ordbøker, er langt høyere ved skoler som har nynorsk som målform enn ved skoler som har bokmål som målform. Forskjellen er signifikant på alle skolenivå.

Blant de lærerne som svarte at skolen deres har tilgang til norskspråklige digitale ordbøker, svarer to av tre at skolen deres har tilgang til Nynorsk- og Bokmålsordboka. Ingen andre ordbøker nevnes på langt nær like hyppig. Ordbøker fra Ordnett og iFinger nevnes imidlertid langt hyppigere av lærere i videregående enn på lavere nivå.

Oppsummering av resultater (lærere)

Bruk av digitale ordbøker i undervisning og eget arbeid

Blant de lærerne som svarte at skolen har tilgang til norskspråklige digitale ordbøker, svarer et klart flertall at de bruker disse i undervisningen. Andelen er klart høyere blant lærere på ungdomstrinnet og i videregående enn på mellomtrinnet. Videre virker andelen som bruker digitale ordbøker i undervisningen å være noe høyere blant lærere ved skoler som har nynorsk som målform, enn ved skoler som har bokmål som målform. Dette resultatet må imidlertid tolkes med varsomhet, da antallet respondenter er begrenset.

Når lærerne blir spurt om de mener det er deres oppgave å introdusere elevene for ordbøker i undervisningen, svarer tilnærmet samtlige bekreftende på dette. I Oslo og Akershus er imidlertid én av ti lærere usikre på om det er deres oppgave å introdusere elevene for ordbøker i undervisningen.

En svært høy andel av lærerne i videregående bruker også digitale ordbøker når de selv retter elevarbeider. Igjen er andelen langt lavere blant lærere på mellomtrinnet. Også på dette spørsmålet er bruken høyere blant skoler som har nynorsk som målform, enn ved skoler som har bokmål som målform. Og her er forskjellen tydeligere enn i spørsmålet om bruk av ordbøker i undervisningen.

Blant de lærerne som svarer at de selv bruker ordbøker når de retter elevarbeider, er det Bokmåls- og/eller Nynorskordboka som benyttes suverent mest. Ordnett og iFinger benyttes av noen, men primært av lærere på videregående.

Oppsummering av resultater (elever og lærere)

Bruk av ordbøker under heldagsprøver

Elever og lærere i videregående fikk spørsmål om bruk av ordbøker under heldagsprøver i norsk (nynorsk eller bokmål). Nesten halvparten av elevene svarte at de bruker digitale ordbøker under heldagsprøver, men enda flere bruker ordbøker på papir. Det er elevene i Oslo og Akershus som oftest svarer at de bruker digitale ordbøker under heldagsprøver. I tillegg svarer elever som skriver bokmål langt oftere enn elever som skriver nynorsk at de bruker ordbøker på papir.

Blant de elevene som bruker digitale ordbøker under heldagsprøver, er det vanligst å bruke iFinger og Ordnett. iFinger brukes oftest på de største skolene, og på Østlandet, Vestlandet og i Nord-Norge, mens Ordnett oftest brukes på små og mellomstore skoler, og på Sørlandet og i Trøndelag.

Disse svarene avviker noe fra svarene lærerne gir på spørsmål om hvilke ordbøker elevene har tilgang til under heldagsprøver. Ordnett rapporteres hyppigere av lærere enn av elever, noe som skyldes at flere lærere ved store skoler også rapporterer denne ordboken. Én mulig tolkning av dette, er at store skoler har tilgang til flere ordbøker (som ikke elevene vet om) men at iFinger ofte foretrekkes framfor Ordnett under heldagsprøver.

Et annet avvik mellom lærere og elever på dette spørsmålet, er at en lavere andel lærere enn elever rapporterer skolen har tilgang til Bokmåls- og Nynorskordboka under eksamen. Andelen elever som hevder å ha tilgang til disse ordbøkene, er omtrent dobbelt så stor som andelen lærere som svarer at de har tilgang. Én mulig forklaring på dette avviket er at elevene tenker på flere typer heldagsprøver og kanskje også heldagsprøver i andre fag enn norsk, når de svarer.

Lærerne fikk også spørsmål om de visste om ordbøkene elevene har tilgang til under eksamen/ tentamen, er godkjente og i tråd med offisiell norsk rettskriving. Syv av ti svarte bekreftende på dette, mens nær tre av ti ikke vet. Andelen som svarer bekreftende på om ordbøkene elevene har tilgang til er godkjente, er klart høyere ved skoler som har nynorsk som målform enn ved skoler som har bokmål som målform.

3

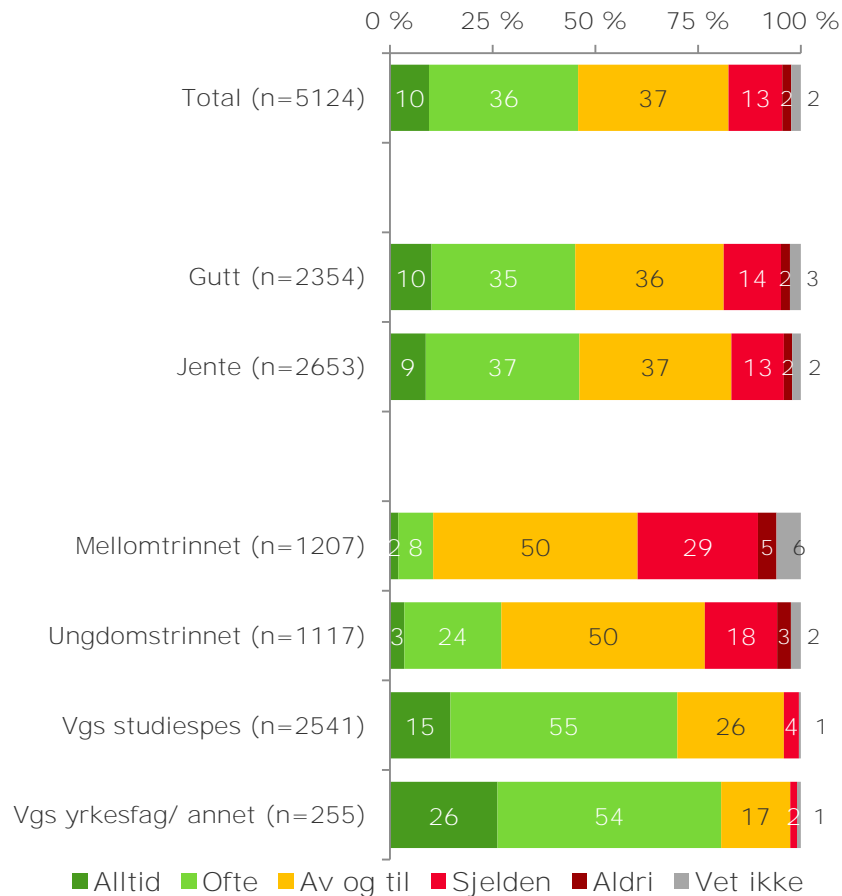
Elevene

3.1

Om bruk av datamaskin i undervisningen

Bruken av datamaskin i undervisningen øker markant med elevenes alder

Hvor ofte bruker du datamaskin i norskundervisningen på skolen? Prosent.

Mens til sammen 10 prosent av elevene på mellomtrinnet bruker datamaskin alltid eller ofte i norskundervisningen, er det tilsvarende tallet for elever på videregående 70 (studiespesialiserende) og 80 prosent (yrkesfag).

Mer enn 30 prosent av elevene på mellomtrinnet bruker datamaskin sjelden eller aldri i undervisningen. På ungdomstrinnet er det tilsvarende tallet om lag 20 prosent, mens bare noen ytterst få av elevene på videregående svarer det samme.

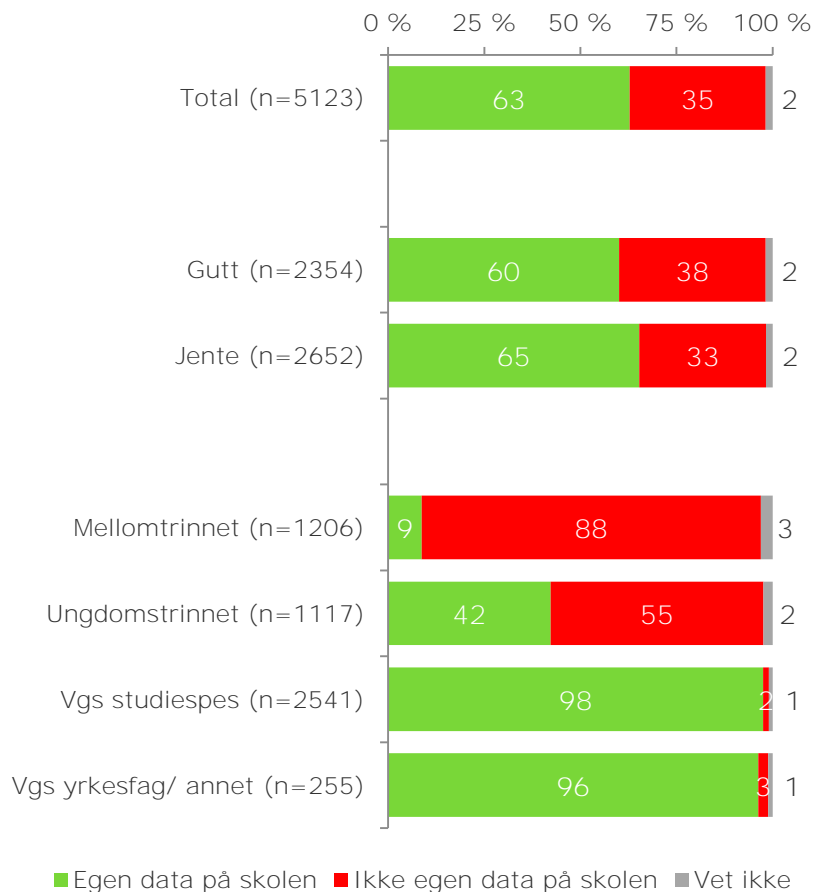
Bruken av datamaskin i undervisningen er hyppigst i skoler i Oslo/Akershus, Trøndelag og på Sørlandet

Hvor ofte bruker du datamaskin i norskundervisningen på skolen? Prosent.

Nesten samtlige elever i videregående har egen datamaskin på skolen. Nesten ingen elever på mellomtrinnet har dette.

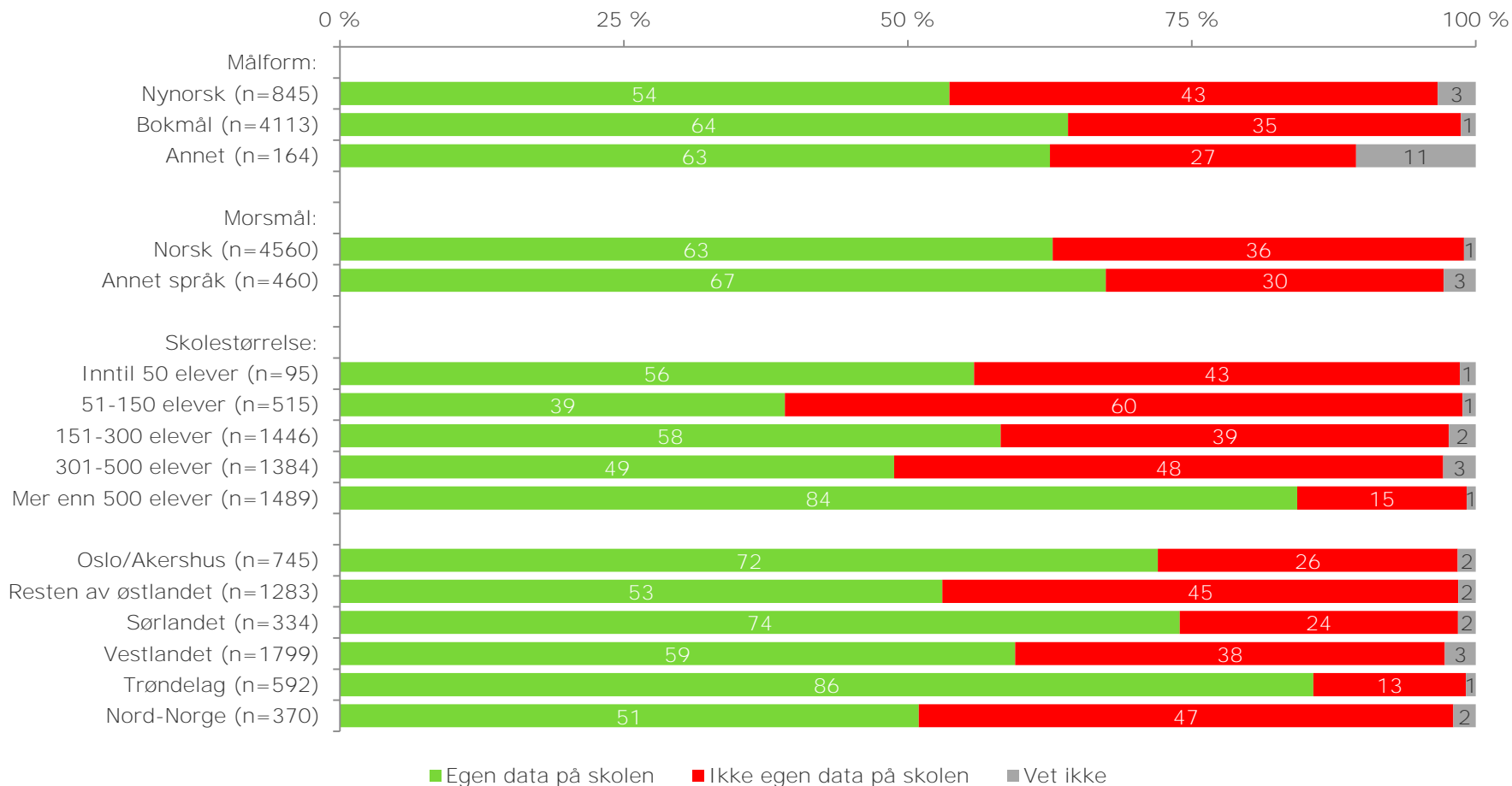
Har du egen datamaskin på skolen (som bare du bruker)? Prosent.

Ni prosent av elevene på mellomtrinnet, 42 prosent av elevene på ungdomstrinnet og nær samtlige elever i videregående svarer at de har egen data på skolen (som bare de bruker).

Elever med som skriver bokmål har oftere egen datamaskin enn elever som skriver nynorsk (bakgrunnstallene viser at dette gjelder ungdomstrinnet)

Har du egen datamaskin på skolen (som bare du bruker)? Prosent.

3.2

Kjennskap til digitale ordbøker

TNS Gallup

Politikk og samfunn

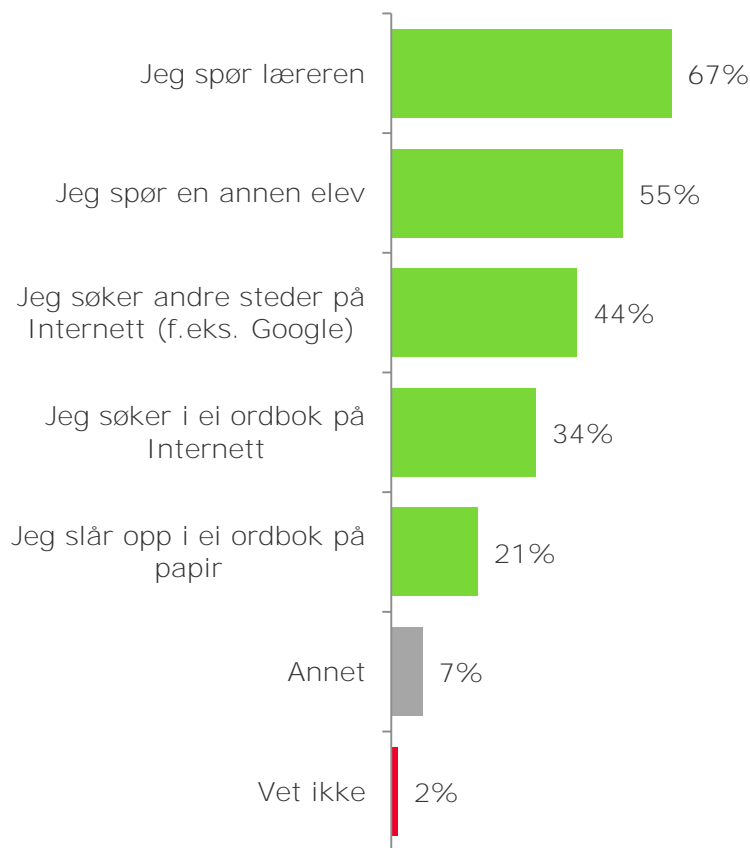
© TNS November 2014

Språkrådet

Digitale ordbøker i bruk

Én av tre elever svarer at de søker i ei ordbok på Internett når de er usikker på hva et ord betyr, eller hvordan det skrives

Når du er på skolen, hvor leter du oftest etter svar når du er usikker på hva et ord betyr, eller hvordan det skrives? Flere svar mulig (n=5109)

Det vanligste er å spørre læreren, mens mange også spør en annen elev.

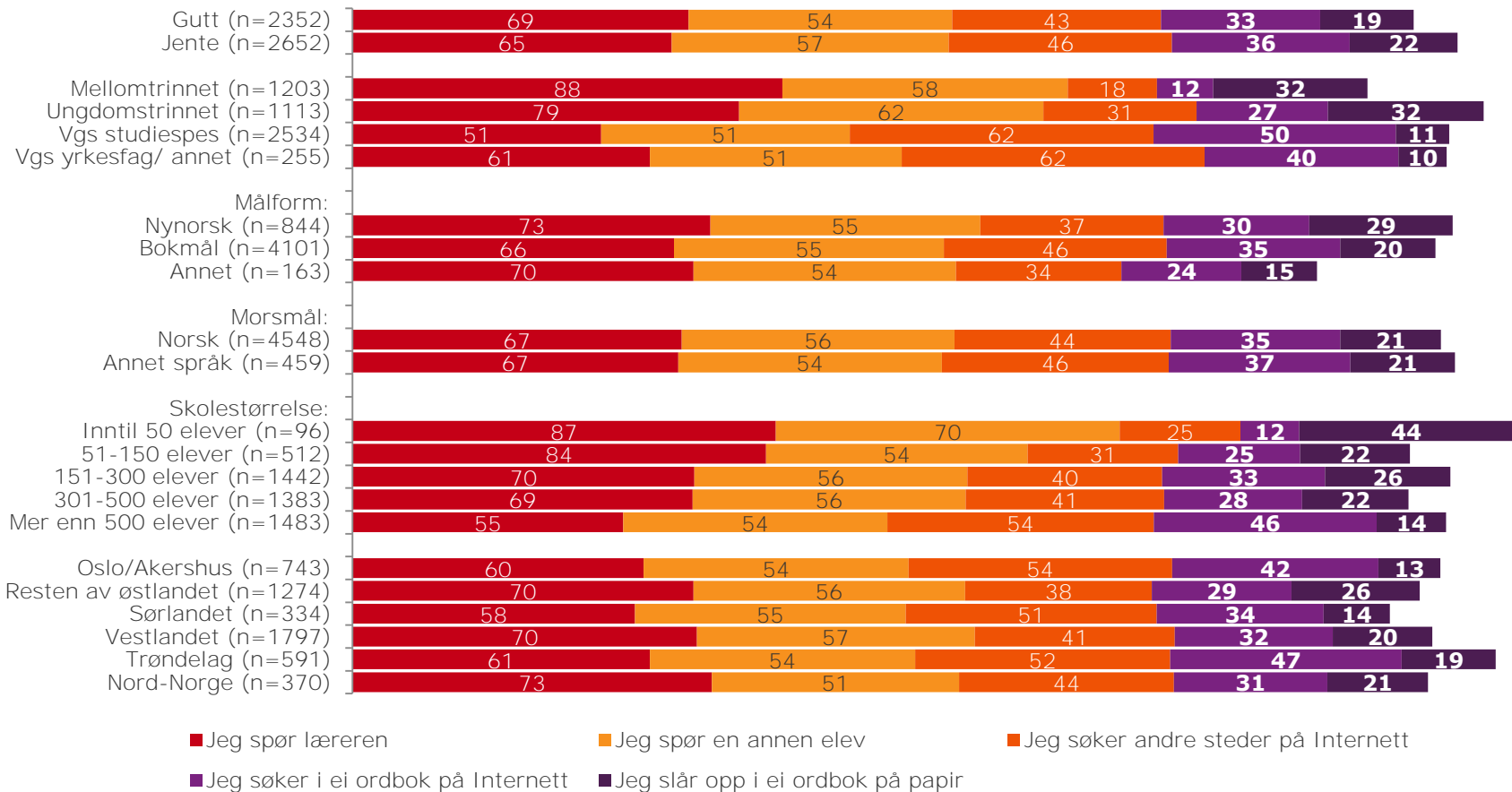
Det er flere som søker andre steder på Internett (f.eks. Google) enn det er som søker i ei ordbok på Internett.

To av ti slår opp i ei ordbok på papir.

Figuren på neste side viser at bruken av digitale ordbøker øker med alderen, mens det motsatte er tilfellet for ordbøker på papir. På mellomtrinnet svarer 32 prosent at de slår opp i ei ordbok på papir, mens 12 prosent slår opp i ei ordbok på Internett. På videregående (studiespesialiserende), er de tilsvarende tallene 11 og 50 prosent.

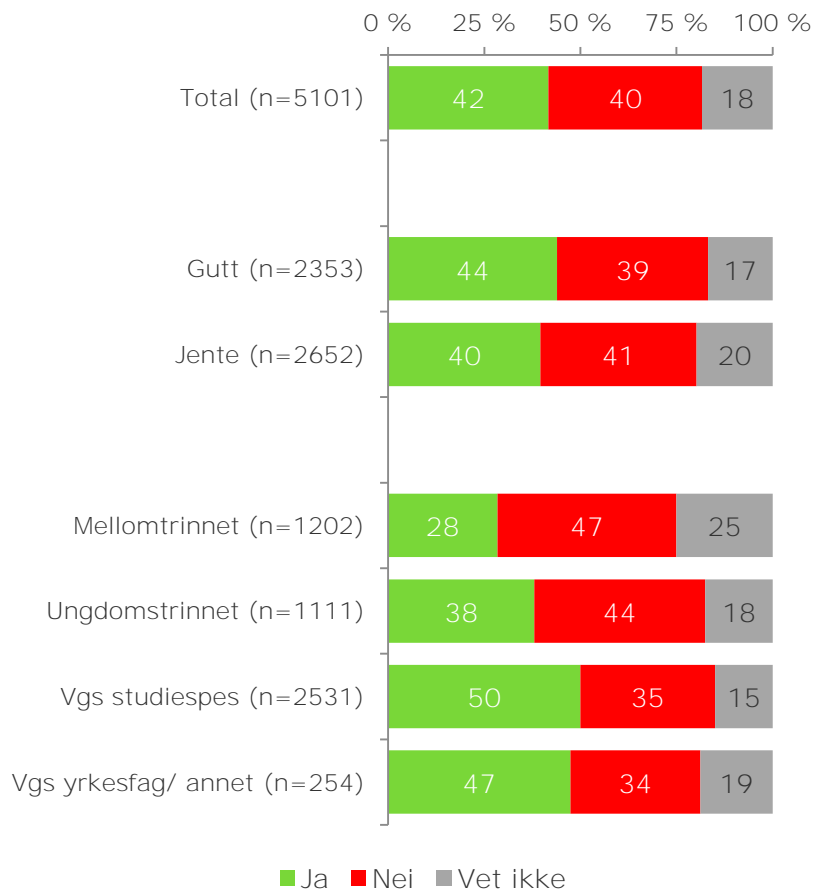
Bruken av digitale ordbøker øker med alderen, og bruken er mest omfattende blant elever i Oslo og Akershus

Når du er på skolen, hvor leter du oftest etter svar når du er usikker på hva et ord betyr, eller hvordan det skrives? Flere svar mulig. Prosent.

Andelen som har lært noe om digitale ordbøker i undervisningen på skolen, øker med alderen

Har du lært noe om ordbøker på Internett i undervisningen på skolen? Prosent.

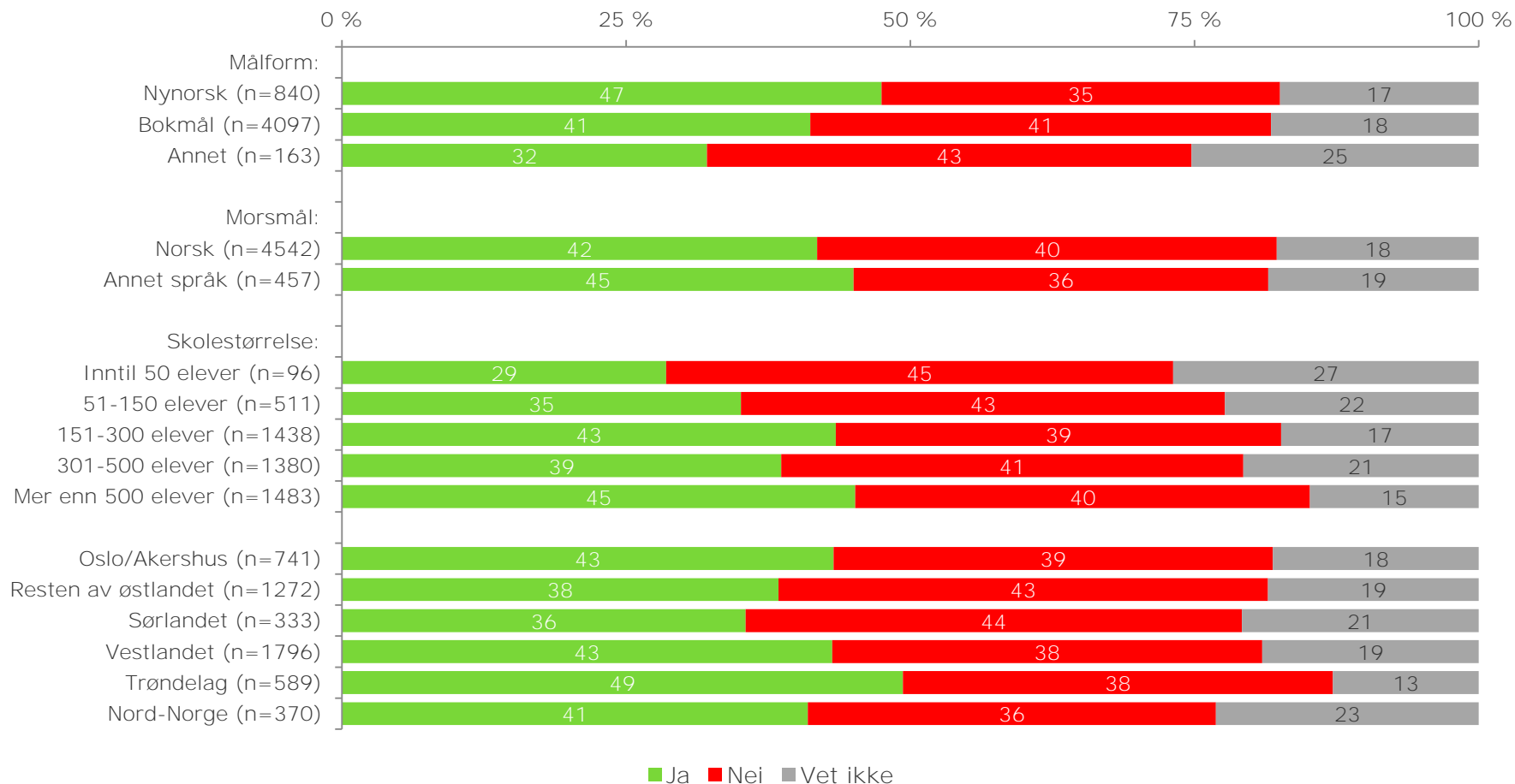

Mens 28 prosent av elevene på mellomtrinnet svarer at de har lært noe om digitale ordbøker (heretter **digitale ordbøker**) i undervisningen på skolen, svarer om lag halvparten av elevene i videregående det samme. Mange av elevene er usikre på om de har lært noe om digitale ordbøker.

På spørsmål om hvorvidt klassen som besvarer undersøkelsen har fått veiledning/informasjon om norskspråklige digitale ordbøker, svarer 68 prosent av lærerne i videregående «Ja» (se side 55-56). Med andre ord kan det tyde på en underrapportering blant elevene på dette spørsmålet – alternativt en overrapportering blant lærerne.

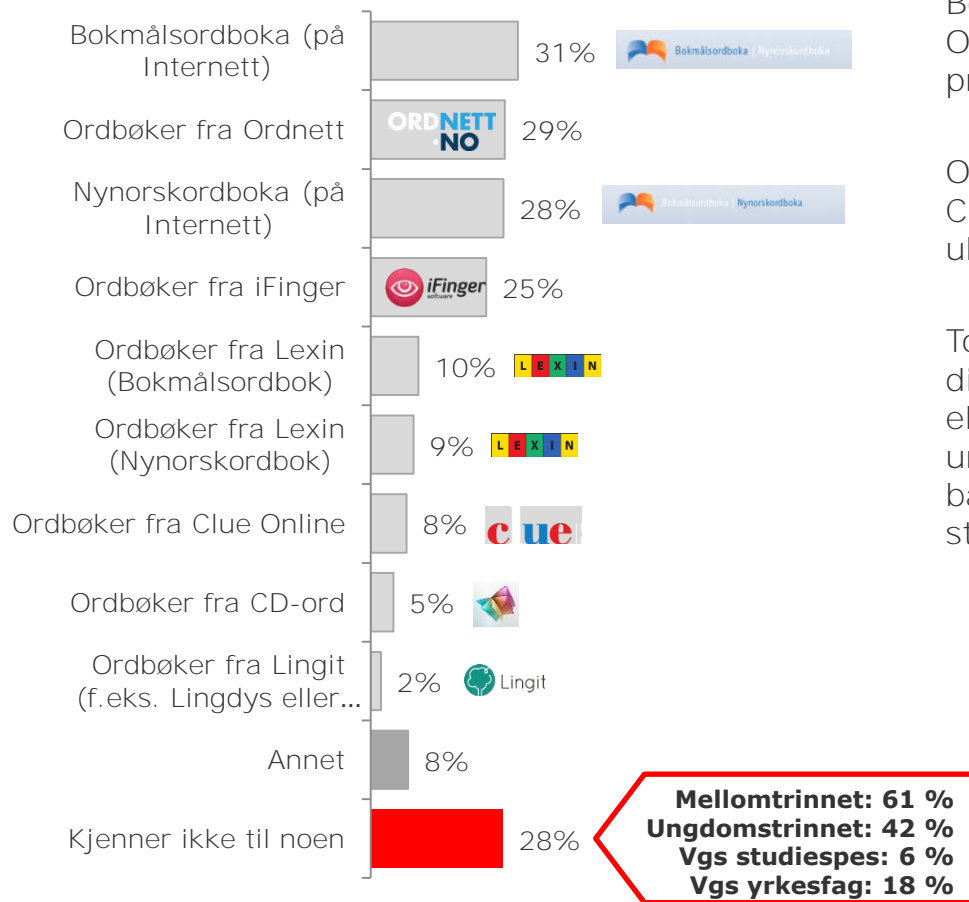
Andelen som har lært noe om digitale ordbøker i undervisningen på skolen, er høyest blant nynorskbrukere og blant elever i Trøndelag

Har du lært noe om ordbøker på Internett i undervisningen på skolen? Prosent.

Bokmålsordboka, Ordnett, Nynorskordboka og iFinger er de mest kjente digitale ordbøkene

Hvilke ordbøker på Internett kjenner du til? Flere svar mulig (n=5012)

Om lag 30 prosent svarer at de kjenner til Bokmålsordboka (på Internett), ordbøker fra Ordnett og Nynorskordboka (på Internett). 25 prosent kjenner til ordbøker fra iFinger.

Om lag 10 prosent kjenner til ordbøker fra Lexin og Clue online, mens ordbøker fra CD-ord og Lingit er ukjente for de fleste.

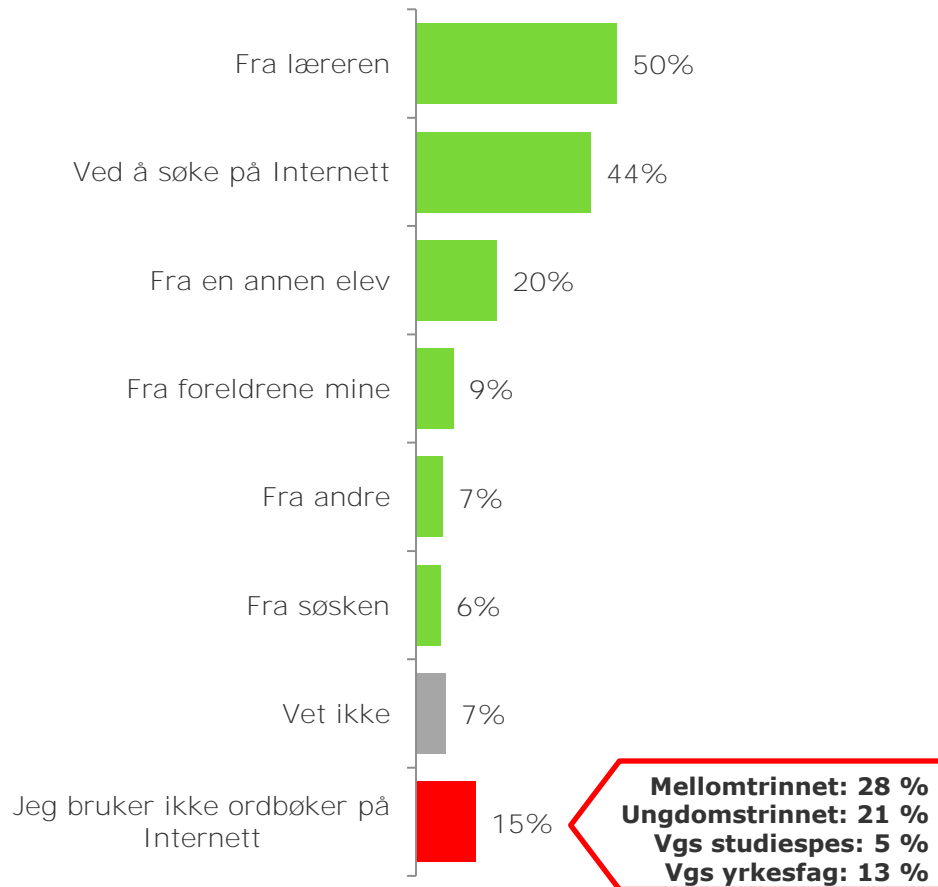
Totalt 28 prosent svarer at de ikke kjenner til noen digitale ordbøker. Andelen er 61 prosent blant elever på mellomtrinnet, 42 prosent blant elever på ungdomstrinnet, 18 prosent på vgs yrkesfag og bare seks prosent blant elever på vgs studiespesialiserende.

Ordbøker fra iFinger er særlig godt kjent blant elever i Oslo og Akershus, mens ordbøker fra Ordnett er særlig godt kjent på Sørlandet og i Trøndelag

Hvilke ordbøker på Internett kjenner du til? Flere svar mulig. Prosent.	Bokmåls-ordboka	Ordbøker fra Ordnett	Nynorsk-ordboka	Ordbøker fra iFinger	Ordbøker fra Lexin (Bokmål)	Ordbøker fra Lexin (Nynorsk)	Ordbøker fra Clue Online	Ordbøker fra CD-ord	Ordbøker fra Lingit
Gutt (n=2315)	28	27	25	26	9	8	9	6	3
Jente (n=2621)	34	30	32	24	11	11	7	4	1
Mellomtrinnet (n=1159)	17	5	6	3	3	2	3	5	3
Ungdomstrinnet (n=1081)	30	13	29	9	8	8	10	8	2
Vgs studiespes (n=2518)	41	48	41	42	15	14	9	3	2
Vgs yrkesfag/ annet (n=251)	21	29	18	34	9	4	11	7	5
Målform:									
Nynorsk (n=823)	37	24	45	20	4	7	4	7	3
Bokmål (n=4029)	31	30	26	26	11	10	8	4	2
Annet (n=159)	24	14	24	6	6	5	12	8	1
Morsmål:									
Norsk (n=4462)	31	29	29	24	9	9	8	5	2
Annet språk (n=450)	35	31	22	32	20	12	4	4	1
Skolestørrelse:									
Inntil 50 elever (n=90)	25	2	29	6	5	7	1	4	1
51-150 elever (n=496)	22	13	25	3	4	4	17	4	4
151-300 elever (n=1406)	31	28	28	14	9	8	4	9	2
301-500 elever (n=1352)	28	27	22	15	8	7	5	4	2
Mer enn 500 elever (n=1477)	39	34	36	51	16	14	11	3	2
Oslo/Akershus (n=735)	37	33	30	53	17	14	7	8	1
Resten av østlandet (n=1244)	25	24	20	26	8	6	6	4	2
Sørlandet (n=327)	23	48	23	2	9	9	11	2	3
Vestlandet (n=1759)	36	23	36	23	7	7	8	6	3
Trøndelag (n=582)	41	46	39	1	15	14	8	2	2
Nord-Norge (n=365)	27	11	20	34	10	8	9	3	2

Elevene har oftest fått vite om digitale ordbøker fra læreren eller ved selv å søke på Internett

Hvis du bruker ordbok på Internett, hvordan har du fått vite om den? Flere svar mulig (n=5032)

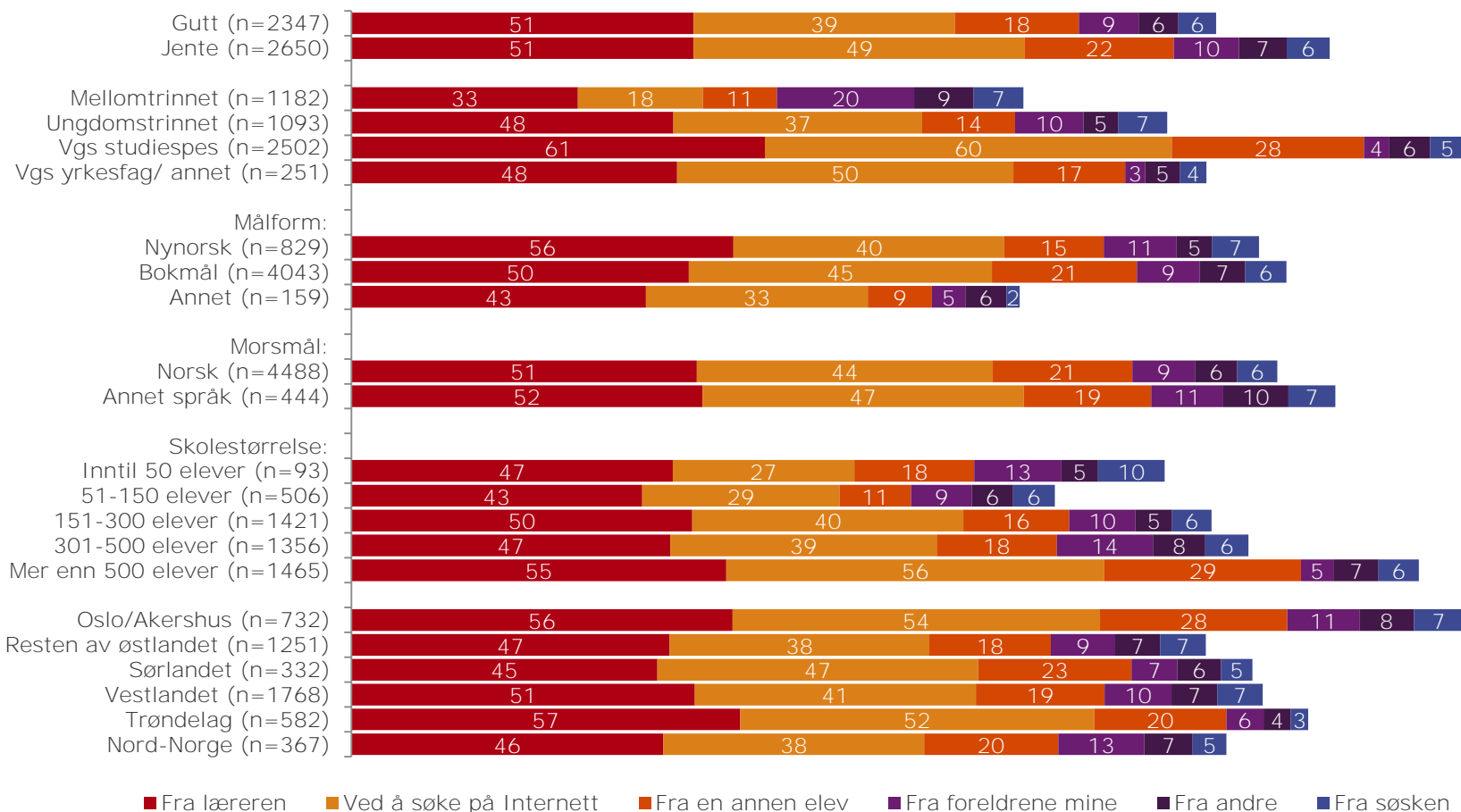
Halvparten av elevene svarer at de har fått vite om digitale ordbøker fra læreren. Nesten like mange har fått vite om ordbøker ved selv å søke på internett.

20 prosent har fått vite om digitale ordbøker fra en annen elev, ni prosent har fått vite om dette fra foreldrene sine, syv prosent fra andre og seks prosent fra søsken.

28 prosent av elevene mellomtrinnet og fem prosent av elevene på vgs studiespesialiserende svarer at de ikke bruker digitale ordbøker.

Nesten dobbelt så mange elever i vgs studiespesialiserende som på mellomtrinnet svarer at de har fått vite om digitale ordbøker fra læreren. Mange elever på mellomtrinnet har fått vite om dette fra foreldrene sine

Hvis du bruker ordbok på Internett, hvordan har du fått vite om den? Flere svar mulig. Prosent.

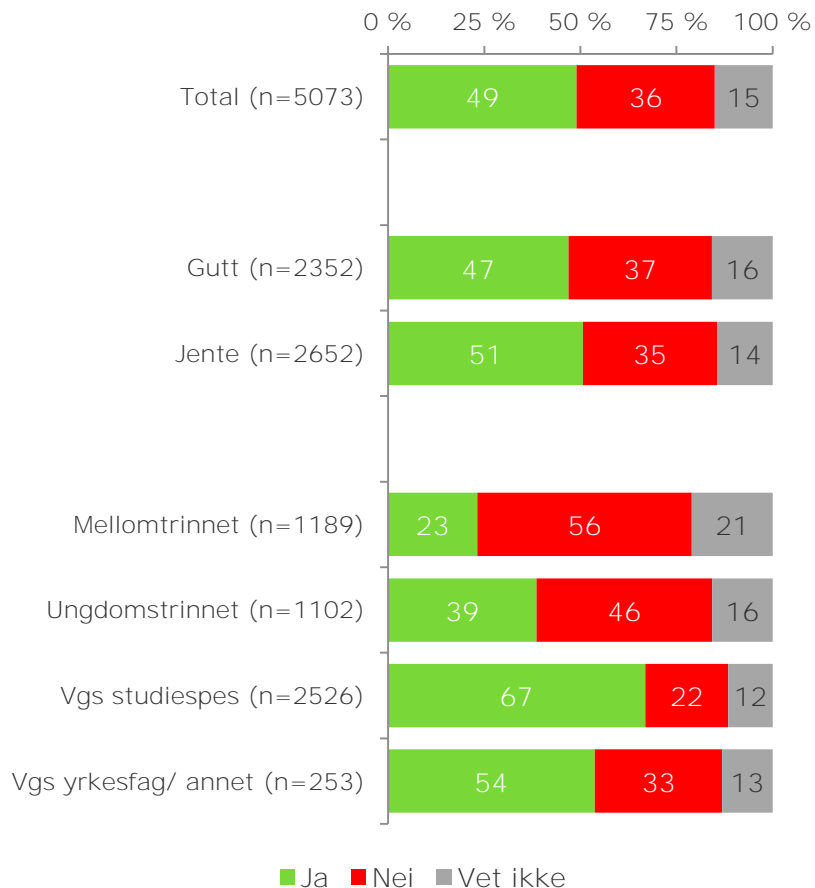
3.3

Bruk av digitale ordbøker

Et klart flertall av elevene i videregående har brukt digitale ordbøker som læreren/skolen har anbefalt

Hender det at du bruker ordbøker på Internett som læreren/skolen har anbefalt? Prosent.

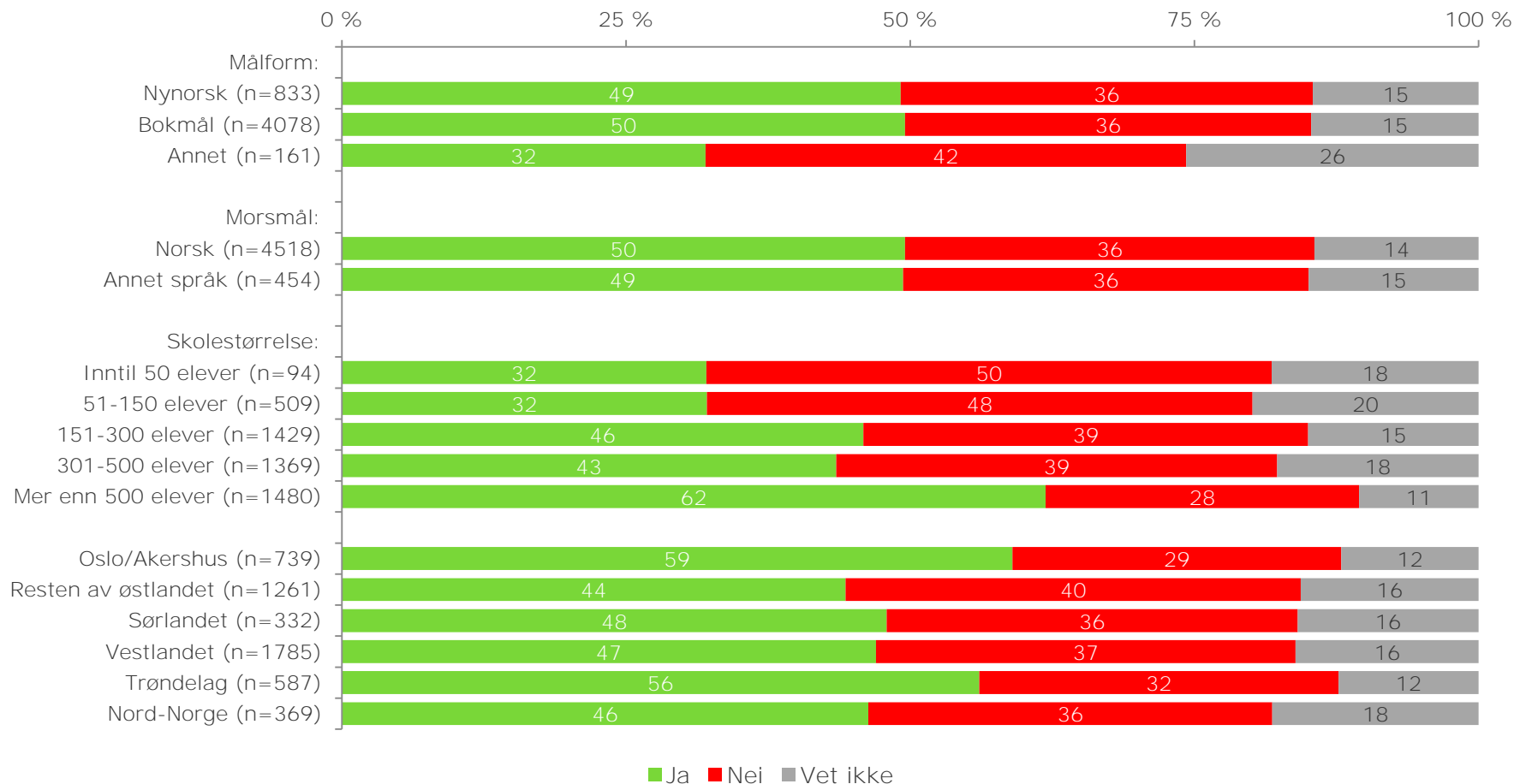
67 prosent av elevene på studiespesialiserende og 54 prosent av elevene på yrkesfag svarer at de har brukt digitale ordbøker som læreren/skolen har anbefalt.

På lavere nivåer svarer henholdsvis 23 (mellomtrinnet) og 39 prosent (ungdomstrinnet) at det hender de bruker digitale ordbøker som læreren/skolen har anbefalt.

Ser vi kun på de elevene som tidligere i undersøkelsen svarte at de har lært noe om digitale ordbøker i undervisningen på skolen, viser bakgrunnstallene at 47 prosent på mellomtrinnet, 68 prosent på ungdomstrinnet og 81 prosent på videregående svarer at det hender de bruker digitale ordbøker som læreren/skolen har anbefalt.

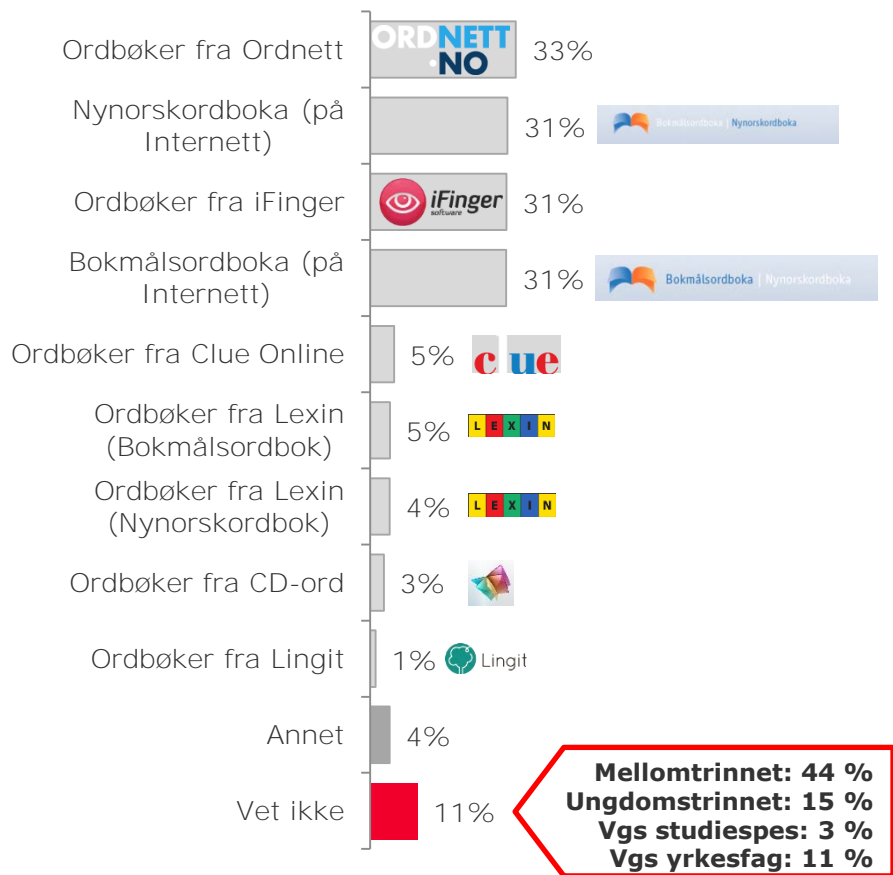
Andelen som svarer at de bruker digitale ordbøker som læreren/skolen har anbefalt, er høyest i Oslo og Akershus og Trøndelag

Hender det at du bruker ordbøker på Internett som læreren/skolen har anbefalt? Prosent.

Ordbøker fra Ordnett og iFinger samt Nynorsk- og Bokmålsordboka har oftest blitt anbefalt av læreren/skolen

Hvis du bruker ordbøker på Internett som læreren/skolen har anbefalt, hvilke ordbøker er dette? Flere svar mulig (n=2522)

Blant de elevene som svarte at de har brukt digitale ordbøker som læreren/skolen har anbefalt, svarer om lag én av tre at de har fått anbefalt ordbøker Ordnett og iFinger samt Nynorsk- og Bokmålsordboka.

Få elever svarer at de har fått anbefalt andre ordbøker.

Nesten halvparten av elevene på mellomtrinnet som svarte at de har brukt digitale ordbøker, vet ikke hvilke dette er. På Vgs studiespesialiserende er det kun tre prosent som svarer dette.

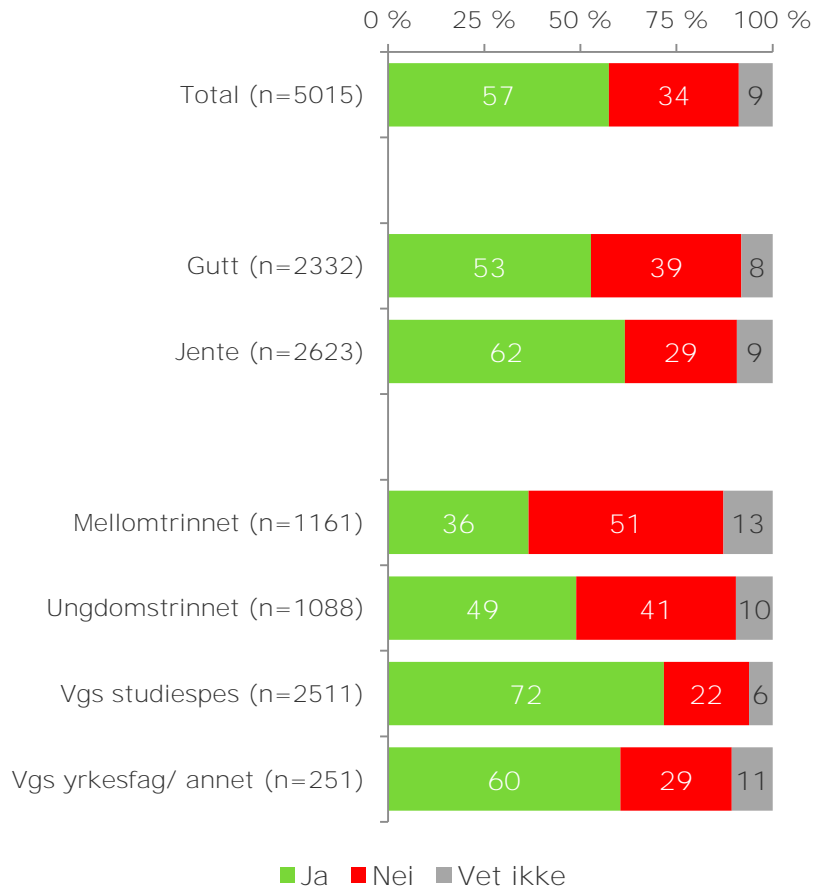
Nynorsk- og Bokmålsordboka anbefales ofte på mellom- og ungdomstrinnet, mens ordbøker fra Ordnett og iFinger ofte anbefales på videregående. Ordnett anbefales ofte på Sørlandet og i Trøndelag, mens iFinger ofte anbefales i Oslo og Akershus

Hvis du bruker ordbøker på Internett som læreren/skolen har anbefalt, hvilke ordbøker er dette? Flere svar mulig. Prosent.

	Ordbøker fra Ordnett	Nynorsk-ordboka	Ordbøker fra iFinger	Bokmåls-ordboka	Ordbøker fra Clue Online	Ordbøker fra Lexin (Bokmål)	Ordbøker fra Lexin (Nynorsk)	Ordbøker fra CD-ord	Ordbøker fra Lingit
Gutt (n=1118)	33	28	32	28	6	4	4	4	1
Jente (n=1372)	33	34	30	33	5	5	5	2	1
Mellomtrinnet (n=291)	8	13	3	23	5	5	2	4	3
Ungdomstrinnet (n=426)	16	45	14	45	10	5	7	10	2
Vgs studiespes (n=1671)	41	32	40	30	4	4	5	1	1
Vgs yrkesfag/ annet (n=134)	36	25	28	21	10	7	3	3	2
Målform:									
Nynorsk (n=404)	23	52	22	37	3	1	3	5	2
Bokmål (n=2063)	35	28	33	29	6	5	5	3	1
Annet (n=54)	21	55	14	54	12	2	0	11	2
Morsmål:									
Norsk (n=2272)	33	32	31	30	6	4	4	3	1
Annet språk (n=226)	35	20	35	35	3	7	4	4	1
Skolestørrelse:									
Inntil 50 elever (n=37)	3	57	10	37	0	9	14	3	7
51-150 elever (n=164)	17	44	2	40	22	4	5	5	4
151-300 elever (n=668)	35	41	17	40	2	4	3	6	1
301-500 elever (n=589)	36	22	19	26	5	6	5	3	2
Mer enn 500 elever (n=934)	28	29	54	28	6	4	5	1	1
Oslo/Akershus (n=434)	29	22	59	25	4	4	3	5	1
Resten av østlandet (n=572)	33	21	35	21	5	5	5	3	1
Sørlandet (n=170)	71	15	1	15	5	5	4	1	2
Vestlandet (n=838)	21	45	28	41	8	3	2	5	1
Trøndelag (n=325)	52	47	1	45	4	7	8	1	1
Nord-Norge (n=183)	12	32	44	35	6	6	6	1	2

En betydelig andel av elevene har søkt på Internett etter ordbøker

Hender det at du søker på Internett etter ordbøker hvis du trenger det? Prosent.

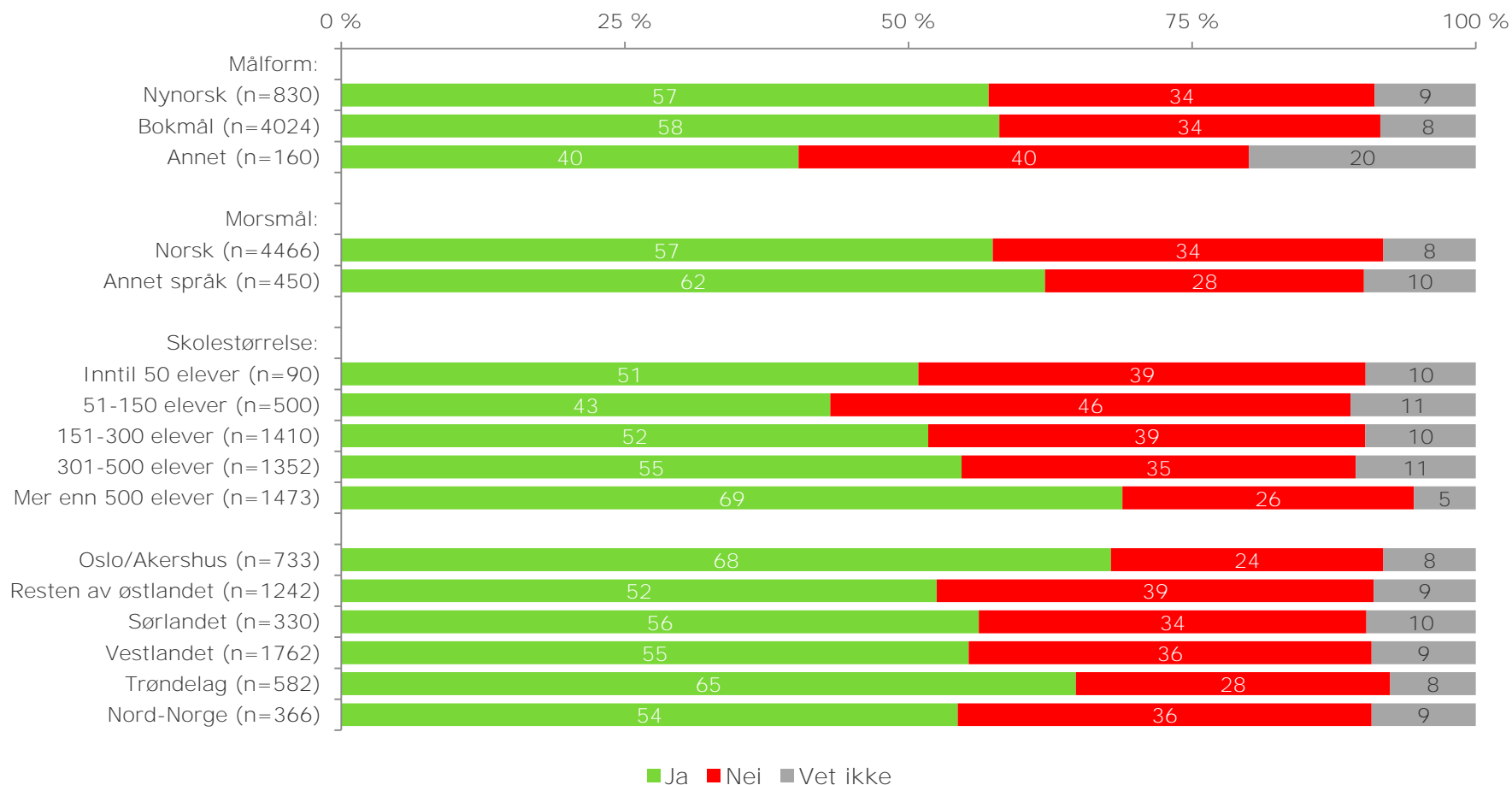
36 prosent av elevene på mellomtrinnet og 49 prosent av elevene på ungdomstrinnet svarer at det hender de søker på Internett etter ordbøker. Dette er en høyere andel enn de som svarte at de har lært noe om ordbøker i undervisningen (hvh 28 og 38 prosent).

På videregående svarer hele 72 (studiespesialiserende) og 60 prosent (yrkesfag) at det hender de søker på Internett etter ordbøker.

Flere jenter enn gutter svarer at de har søkt på Internett etter ordbøker. Med unntak for ungdomstrinnet, er denne forskjellen signifikant på alle nivå.

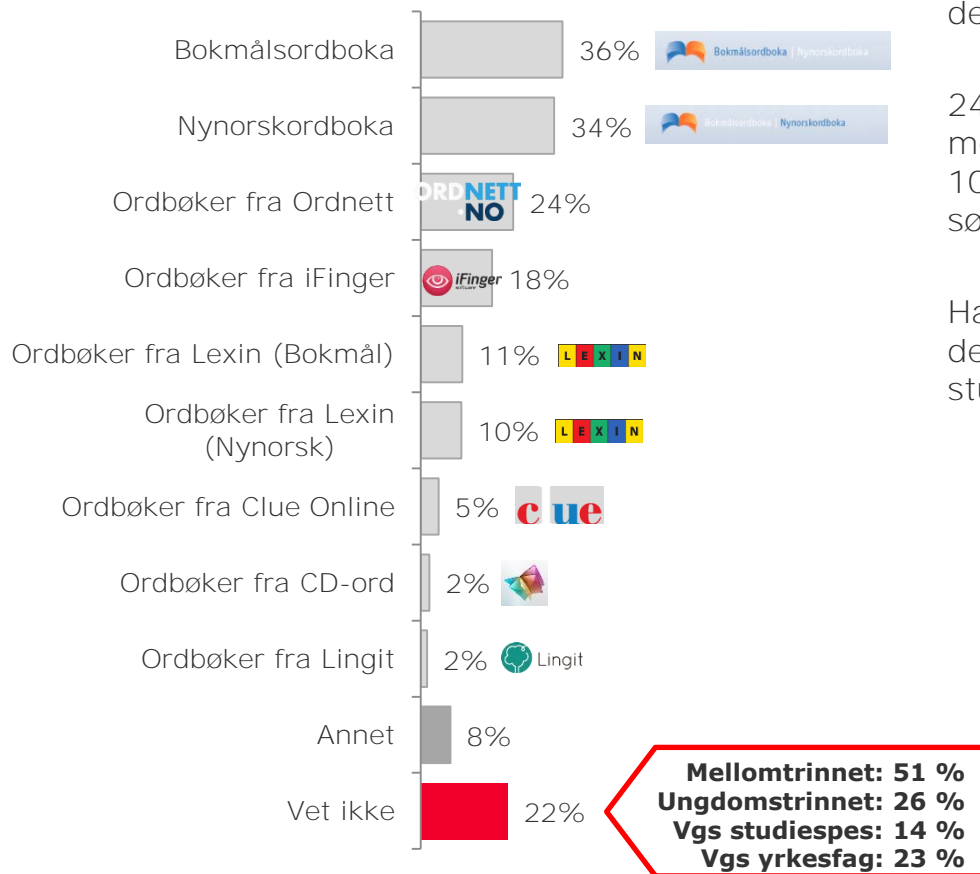
Andelen som svarer at det hender de søker på Internett etter ordbøker, er størst i Oslo og Akershus og i Trøndelag

Hender det at du søker på Internett etter ordbøker hvis du trenger det? Prosent.

Elevene søker oftest etter Bokmåls- og Nynorskordboka på Internett

Hvis du bruker Internett til å finne ordbøker, hvilke ordbøker er dette? Flere svar mulig (n=2896)

Blant de elevene som svarte at det hender de søker etter digitale ordbøker, svarer om lag én av tre at de søker etter Bokmåls- og Nynorskordboka.

24 prosent har søkt etter ordbøker fra Ordnett, mens 18 prosent har søkt etter ordbøker fra iFinger. 10 prosent har søkt etter ordbøker fra Lexin. Få har søkt etter de andre ordbøkene.

Halvparten av elevene på mellomtrinnet svarer at de ikke vet hvilke ordbøker de har søkt etter. På vgs studiespesialiserende er andelen 14 prosent.

Ordbøker fra Ordnett og iFinger søkes ofte etter blant elever på videregående. På Sørlandet søker elevene oftere etter ordbøker fra Ordnett enn Bokmåls- og Nynorskordboka

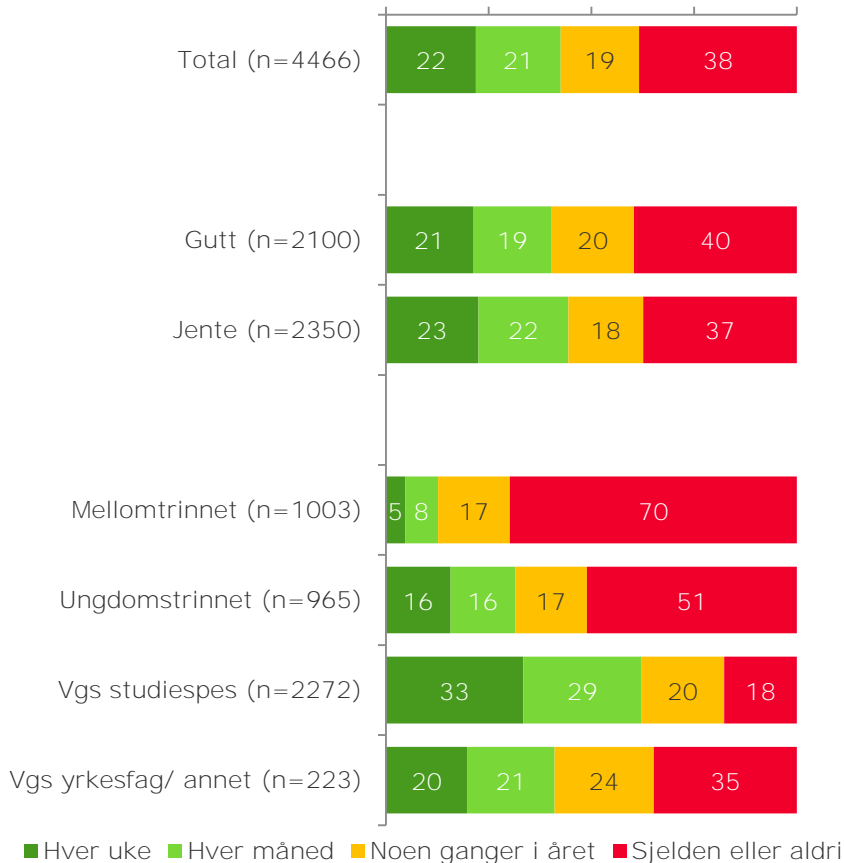
Hvis du bruker Internett til å finne ordbøker, hvilke ordbøker er dette? Flere svar mulig. Prosent.	Bokmåls-ordboka	Nynorsk-ordboka	Ordbøker fra Ordnett	Ordbøker fra iFinger	Ordbøker fra Lexin (Bokmål)	Ordbøker fra Lexin (Nynorsk)	Ordbøker fra Clue Online	Ordbøker fra CD-ord	Ordbøker fra Lingit
Gutt (n=1228)	34	32	23	20	10	9	6	3	3
Jente (n=1640)	39	37	24	17	11	12	4	2	1
Mellomtrinnet (n=443)	23	10	6	3	5	1	2	4	3
Ungdomstrinnet (n=531)	40	41	15	9	11	11	9	6	2
Vgs studiespes (n=1772)	40	40	30	24	12	13	4	1	1
Vgs yrkesfag/ annet (n=149)	25	24	26	29	9	3	3	3	3
Målform:									
Nynorsk (n=463)	40	55	20	13	3	4	3	3	2
Bokmål (n=2363)	36	31	25	19	12	11	5	2	2
Annet (n=69)	34	37	14	9	7	8	8	7	0
Morsmål:									
Norsk (n=2589)	36	36	24	18	10	10	5	2	2
Annet språk (n=270)	36	21	23	24	18	13	2	2	1
Skolestørrelse:									
Inntil 50 elever (n=44)	30	44	7	5	6	11	0	4	0
51-150 elever (n=220)	34	37	14	2	8	7	18	3	3
151-300 elever (n=744)	39	38	26	11	9	8	2	5	1
301-500 elever (n=731)	32	26	23	12	9	9	3	2	2
Mer enn 500 elever (n=1028)	40	38	23	32	14	14	5	1	1
Oslo/Akershus (n=488)	40	31	24	30	15	14	3	3	1
Resten av østlandet (n=675)	29	27	25	24	10	9	5	2	1
Sørlandet (n=192)	24	24	35	0	12	9	7	1	1
Vestlandet (n=970)	42	46	19	17	7	6	5	3	2
Trøndelag (n=369)	46	42	31	1	14	17	6	1	3
Nord-Norge (n=202)	31	25	10	23	9	11	4	1	1

En av tre elever i videregående studiespesialiserende bruker digitale ordbøker hver uke

Hvor ofte bruker du ordbøker på Internett?

Prosent.

0 % 25 % 50 % 75 % 100 %

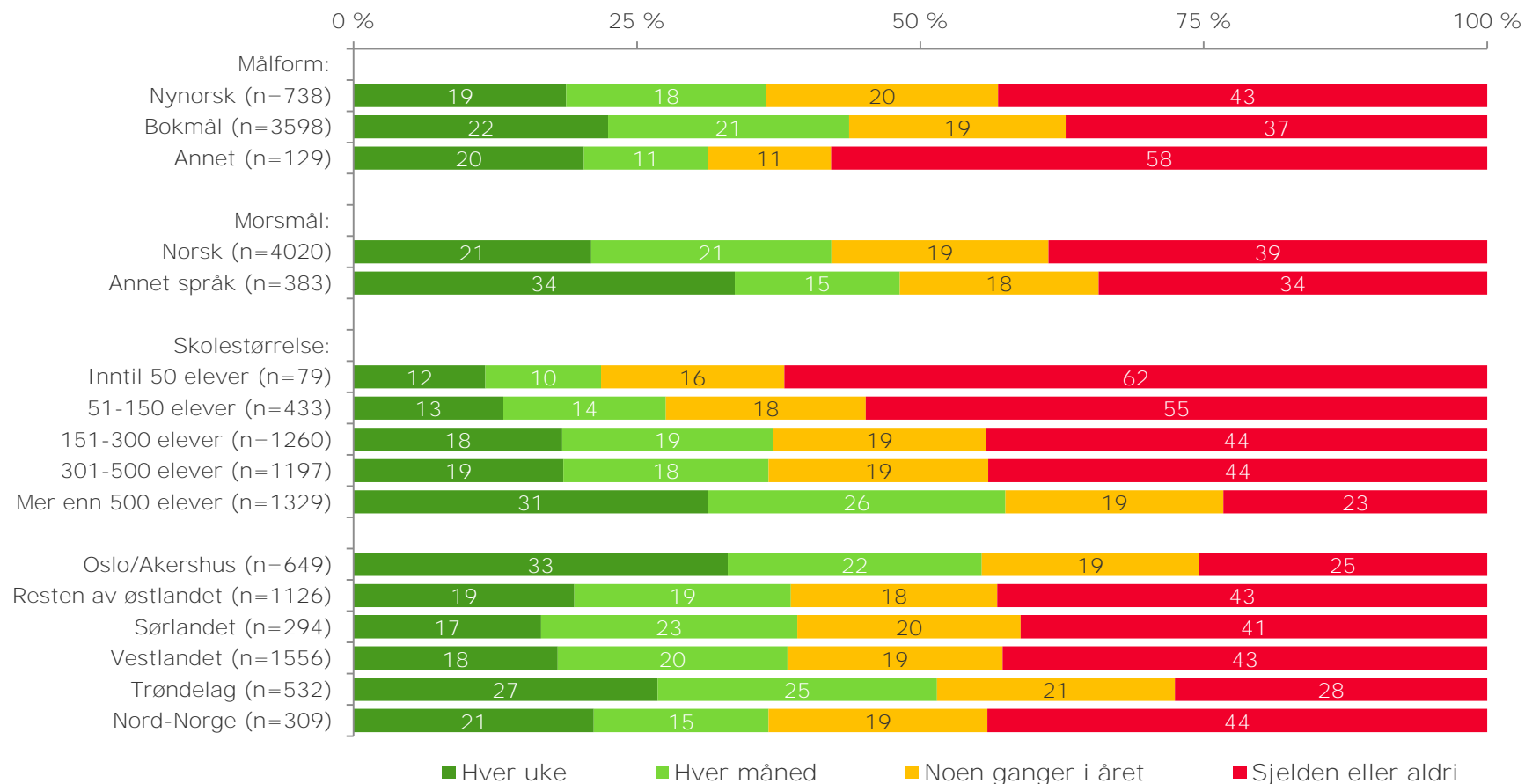
33 prosent av elevene på vgs studiespesialiserende svarer at de bruker digitale ordbøker hver uke. I tillegg svarer 29 prosent at de bruker det hver måned. 18 prosent svarer at de bruker det sjelden eller aldri. Bruken er mindre blant elever på yrkesfag.

På mellomtrinnet svarer fem prosent at de bruker digitale ordbøker hver uke, mens åtte prosent bruker det hver måned. Hele 70 prosent svarer at de sjelden eller aldri bruker digitale ordbøker.

På ungdomstrinnet bruker 16 prosent digitale ordbøker ukentlig. Like mange bruker det hver måned. Halvparten av elevene på ungdomstrinnet bruker sjelden eller aldri digitale ordbøker.

Elever med et annet morsmål enn norsk, bruker digitale ordbøker hyppigere enn elever med norsk som morsmål

Hvor ofte bruker du ordbøker på Internett? Prosent.

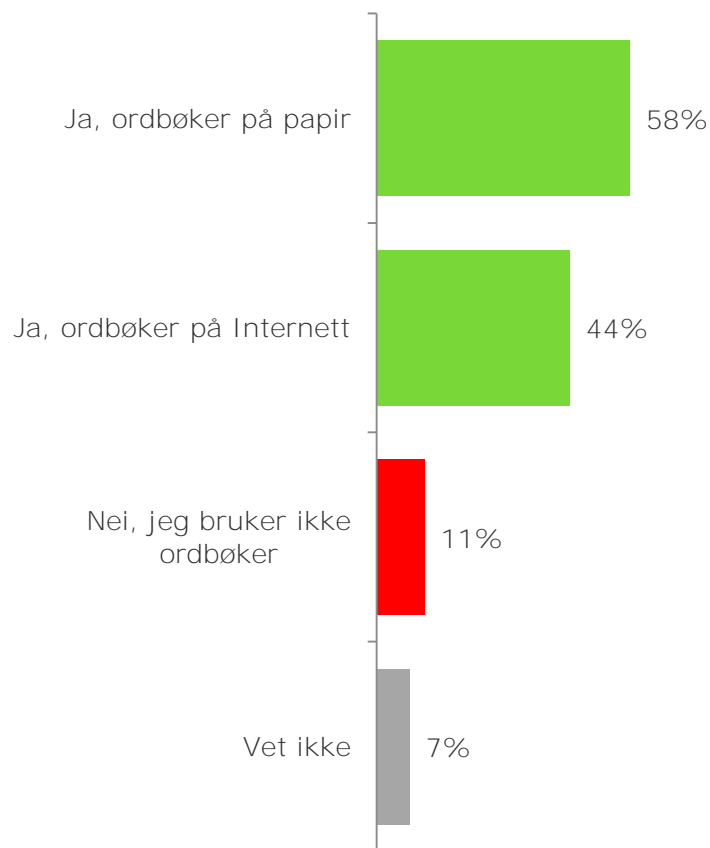

3.4

Bruk av ordbøker under heldagsprøver
Spørsmål stilt kun til elever i videregående

Flere bruker ordbøker på papir enn på Internett under heldagsprøver i norsk

Bruker du ordbøker under heldagsprøver i norsk (nynorsk eller bokmål)? Flere svar mulig (n=2735)

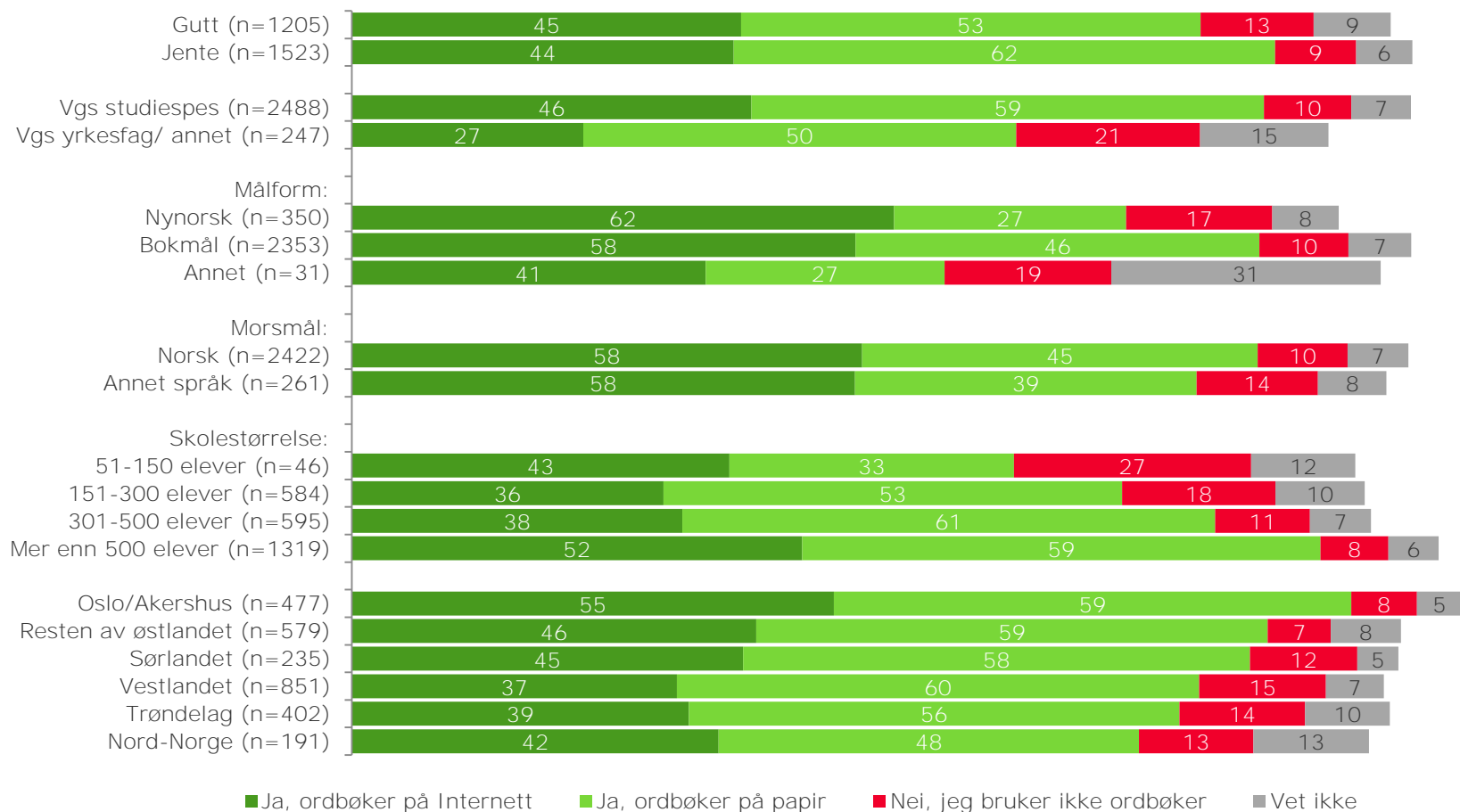

58 prosent svarer at de bruker ordbøker på papir, mens 44 prosent svarer at de bruker digitale ordbøker.

11 prosent svarer at de ikke bruker ordbøker på heldagsprøver.

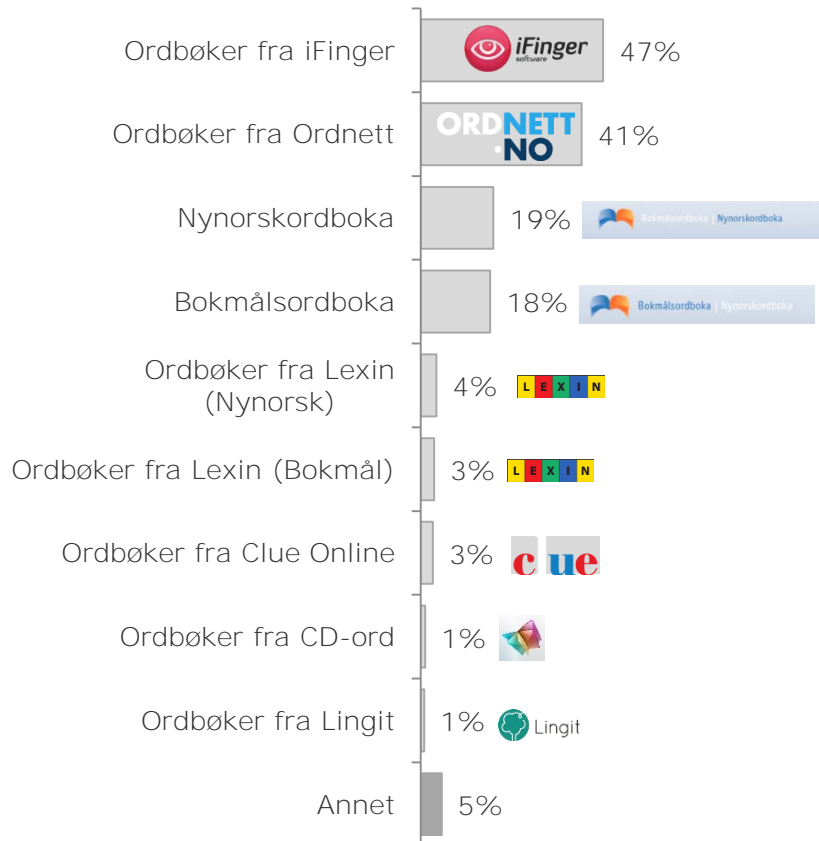
Elever i Oslo og Akershus bruker oftest digitale ordbøker under heldagsprøver. Elever som skriver bokmål bruker langt oftere ordbøker på papir enn hva elever som skriver nynorsk gjør

Bruker du ordbøker under heldagsprøver i norsk (nynorsk eller bokmål)? Flere svar mulig. Prosent.

iFinger og Ordnett er vanligst å bruke under heldagsprøver

Hvis du bruker ordbøker på Internett under heldagsprøver, hvilke ordbøker er dette? Flere svar mulig (n=1147)

Elevene som svarte at de bruker digitale ordbøker under heldagsprøver, fikk spørsmål om hvilke dette er. Nesten halvparten av elevene svarer at de bruker iFinger, mens litt færre bruker Ordnett.

Nær 20 prosent av elevene svarer at de bruker Bokmåls- og Nynorskordboka under heldagsprøver.

Disse svarene avviker noe fra svarene lærerne gir på spørsmål om hvilke ordbøker elevene har tilgang til under heldagsprøver (se side 72-73). Ordnett rapporteres hyppigere av lærere enn av elever, noe som skyldes at flere lærere ved store skoler også rapporterer denne ordboken. En mulig tolkning av dette, er at store skoler har tilgang til flere ordbøker (som ikke elevene vet om) men at iFinger ofte foretrekkes framfor Ordnett under heldagsprøver.

Videre er andelen elever som hevder å ha tilgang til Bokmåls- og Nynorskordboka omtrent dobbelt så stor som andelen lærere som svarer at de har tilgang til disse. En mulig forklaring på dette avviket er at elevene tenker på flere typer heldagsprøver og kanskje også heldagsprøver i andre fag enn norsk, når de svarer.

iFinger brukes oftest på de største skolene, på Østlandet, Vestlandet og i Nord-Norge. Ordnett brukes oftest på små og mellomstore skoler, på Sørlandet og i Trøndelag.

Hvis du bruker ordbøker på Internett under heldagsprøver, hvilke ordbøker er dette? Flere svar mulig. Prosent.	Ordbøker fra iFinger	Ordbøker fra Ordnett	Nynorsk-ordboka	Bokmåls-ordboka	Ordbøker fra Lexin (Nynorsk)	Ordbøker fra Lexin (Bokmål)	Ordbøker fra Clue Online	Ordbøker fra CD-ord	Ordbøker fra Lingit
Gutt (n=523)	51	40	17	17	4	3	4	2	2
Jente (n=621)	43	42	20	19	4	4	3	0	0
Vgs studiespes (n=1083)	47	41	19	18	4	4	3	1	1
Vgs yrkesfag/ annet (n=64)	45	37	17	16	1	2	9	1	4
Målform:									
Nynorsk (n=95)	47	34	38	33	3	2	1	1	0
Bokmål (n=1043)	47	42	17	17	4	4	3	1	1
Annet (n=9)	12	46	24	36	0	9	0	0	0
Morsmål:									
Norsk (n=1040)	46	41	19	18	4	3	3	1	1
Annet språk (n=98)	48	46	12	16	5	6	1	0	2
Skolestørrelse:									
51-150 elever (n=18)	0	82	5	18	0	0	0	4	19
151-300 elever (n=191)	25	47	44	42	4	3	3	0	1
301-500 elever (n=208)	24	61	12	11	2	3	2	4	1
Mer enn 500 elever (n=654)	65	28	16	15	5	4	3	0	0
Oslo/Akershus (n=256)	72	38	11	12	4	5	1	0	0
Resten av østlandet (n=260)	61	32	7	7	1	1	2	3	1
Sørlandet (n=104)	2	83	5	5	3	2	5	0	3
Vestlandet (n=302)	47	31	29	26	4	4	6	1	1
Trøndelag (n=144)	0	68	35	36	10	8	1	0	0
Nord-Norge (n=81)	49	16	48	42	5	3	9	0	0

4

Lærerne

4.1

Informasjon om ordbøker i undervisningen

TNS Gallup

Politikk og samfunn

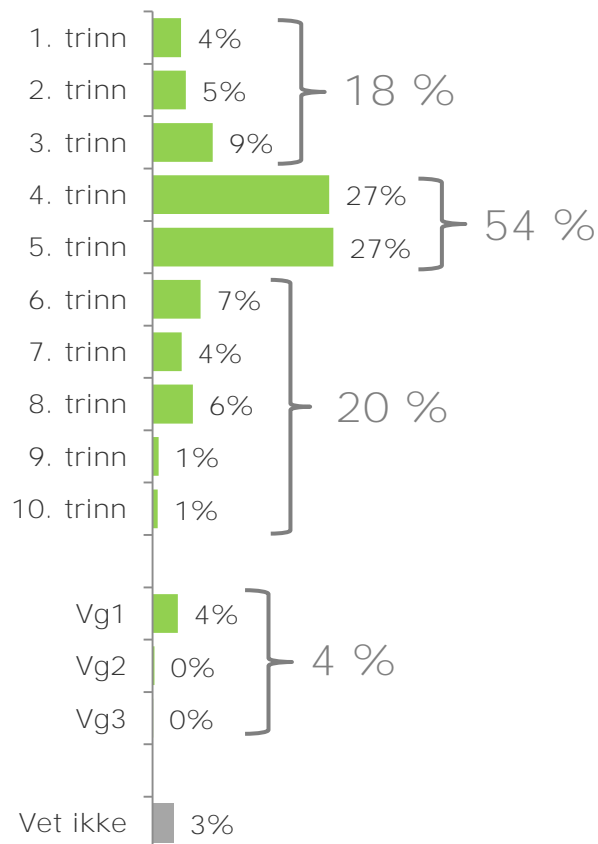
© TNS November 2014

Språkrådet

Digitale ordbøker i bruk

Flertallet av lærerne mener det er mest relevant å introdusere elevene for ordbøker i undervisningen på 4. eller 5. trinn

På hvilket klassetrinn mener du det er relevant å introdusere elevene for ordbøker i undervisningen? Flere svar mulig (n=414)

Til sammen 54 prosent svarer at det er relevant å introdusere elevene for ordbøker på 4. og 5. trinn.

18 prosent mener det er relevant å introdusere elevene for digitale ordbøker i 1. – 3. trinn, mens 20 prosent mener det er relevant å introdusere digitale ordbøker på 6. – 10. trinn.

Til sammen fire prosent svarer at det er relevant å introdusere digitale ordbøker først på videregående.

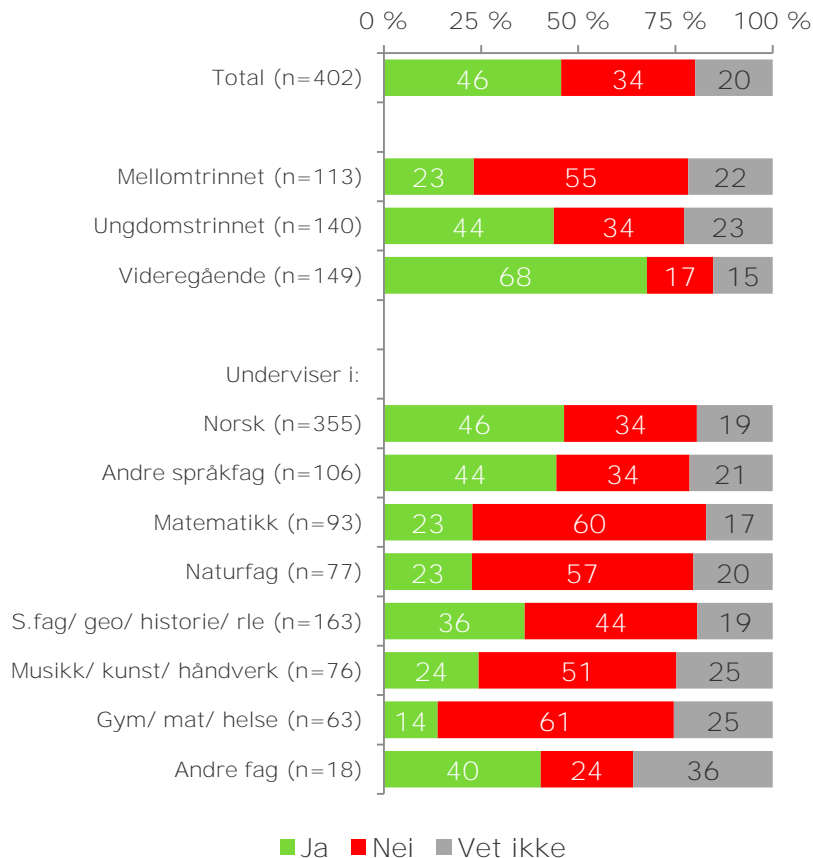
Lærerne på mellomtrinnet svarer oftest 4.trinn, mens lærerne på ungdomstrinnet oftest svarer 5. trinn.

På hvilket klasstrinn mener du det er relevant å introdusere elevene for ordbøker i undervisningen? Prosent.

	1. trinn	2. trinn	3. trinn	4. trinn	5. trinn	6. trinn	7. trinn	8. trinn	9. trinn	10. trinn	Vg1
Mellomtrinnet (n=119)	0	9	16	45	23	3	3	0	0	0	0
Ungdomstrinnet (n=142)	2	2	8	19	41	10	5	6	1	2	0
Videregående (n=153)	11	5	4	19	18	8	6	12	1	0	11
Underviser i:											
Norsk (n=363)	5	5	10	27	27	8	4	5	1	1	4
Andre språkfag (n=114)	1	9	13	28	30	5	2	6	0	2	2
Matematikk (n=96)	0	9	14	39	24	7	2	1	0	0	1
Naturfag (n=80)	1	7	12	37	26	6	1	3	1	0	1
S.fag/ geo/ historie/ rle (n=170)	2	6	10	37	27	5	4	5	0	0	1
Musikk/ kunst/ håndverk (n=81)	1	6	18	33	31	6	2	1	0	0	0
Gym/ mat/ helse (n=65)	0	4	11	36	36	6	0	1	0	3	0
Andre fag (n=19)	0	5	8	19	16	19	0	7	0	11	0
Skolens målform:											
Bokmål (n=303)	5	6	8	28	26	7	5	7	1	1	4
Nynorsk (n=111)	3	1	15	22	34	9	3	4	1	0	5
Skolestørrelse:											
Inntil 50 elever (n=35)	0	15	18	29	27	2	3	6	0	0	0
51-150 elever (n=99)	2	6	10	32	32	10	4	1	0	0	1
151-300 elever (n=107)	7	1	7	24	30	7	2	6	3	3	1
301-500 elever (n=89)	3	7	12	26	25	6	6	8	0	0	5
Mer enn 500 elever (n=77)	6	1	5	23	22	8	7	11	1	0	12
Region:											
Oslo/Akershus (n=56)	0	6	14	14	23	8	9	7	6	0	9
Resten av østlandet (n=106)	2	9	4	26	31	10	4	4	0	1	4
Sørlandet (n=23)	6	0	10	42	18	14	3	3	0	0	6
Vestlandet (n=152)	6	2	14	26	32	3	5	5	1	0	2
Trøndelag (n=34)	10	0	5	30	19	10	3	15	0	4	0
Nord-Norge (n=43)	9	5	11	36	22	2	0	9	0	0	2

Langt flere klasser i videregående enn i grunnskolen har fått veiledning/ informasjon om norskspråklige digitale ordbøker

Har klassen som besvarer denne undersøkelsen, fått veiledning/informasjon om norskspråklige digitale ordbøker? Prosent.

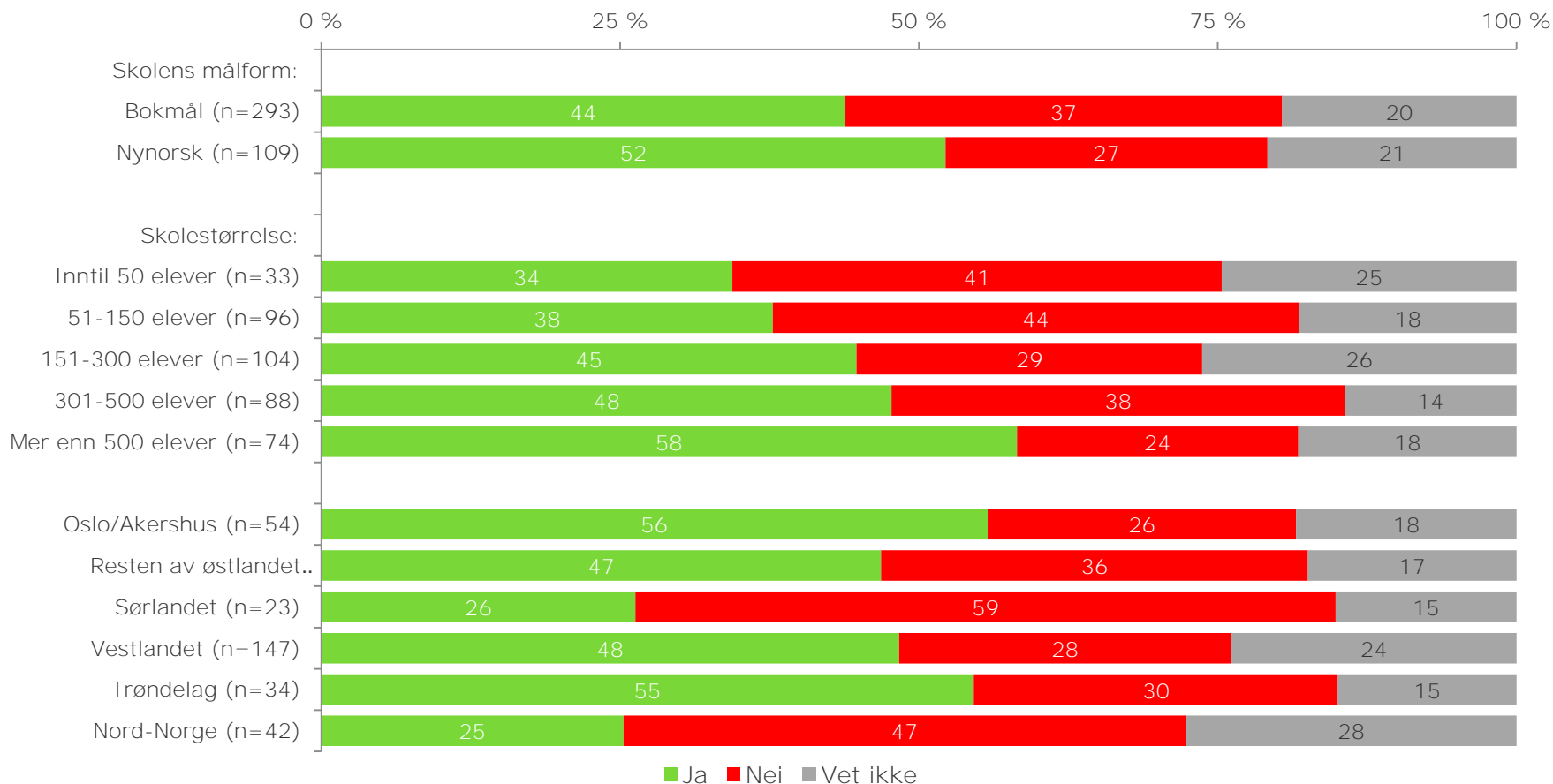
Mens 68 prosent av lærerne i videregående svarer at klassen som svarer har fått veiledning/ informasjon om norskspråklige ordbøker, svarer 23 prosent av lærerne på mellomtrinnet det samme.

Det er særlig lærere som underviser i norsk og andre språkfag, som svarer at klassen har fått veiledning/ informasjon om norskspråklige ordbøker.

På spørsmål om de hadde lært noe om digitale ordbøker i undervisningen på skolen, svarte om lag halvparten av elevene i videregående bekreftende, noe som er langt lavere enn hva lærerne i videregående svarer her (se side 29-30). Avvikene i svar mellom lærere og elever er langt mindre på mellom- og ungdomstrinnet.

Skoleklassene på Sørlandet og i Nord-Norge har sjeldnere enn andre fått veiledning/informasjon om norskspråklige ordbøker

Har klassen som besvarer denne undersøkelsen, fått veiledning/informasjon om norskspråklige digitale ordbøker? Prosent.

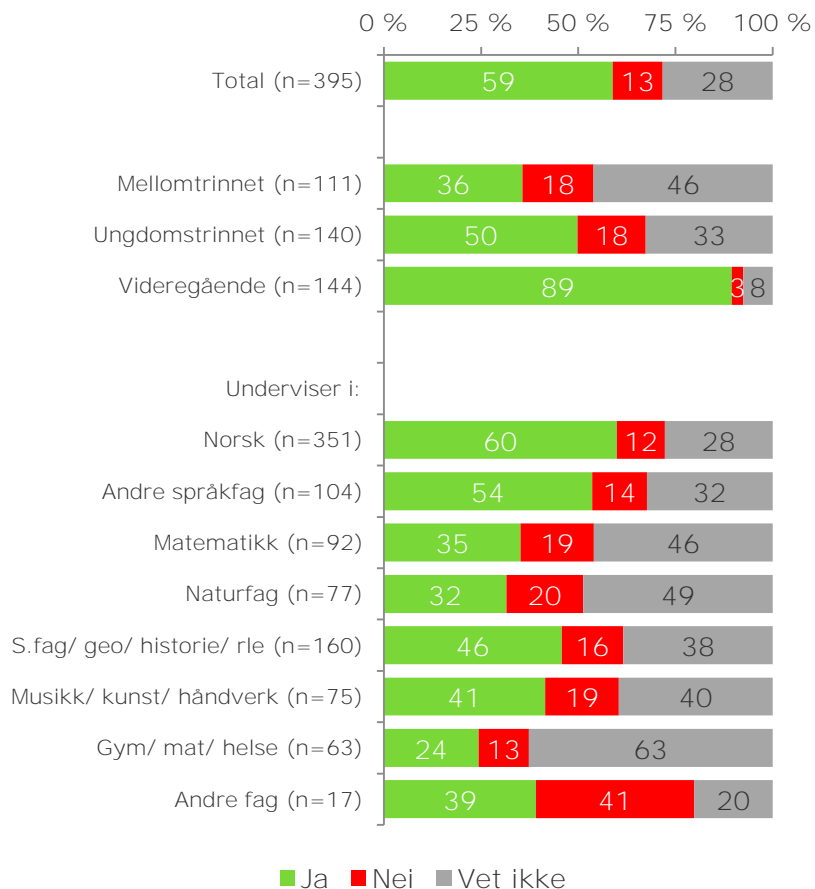

4.2

Tilgang til digitale ordbøker på skolen

Langt flere videregående skoler har tilgang til digitale ordbøker enn hva grunnskoler har

Har skolen tilgang til norskspråklige digitale ordbøker? Prosent.

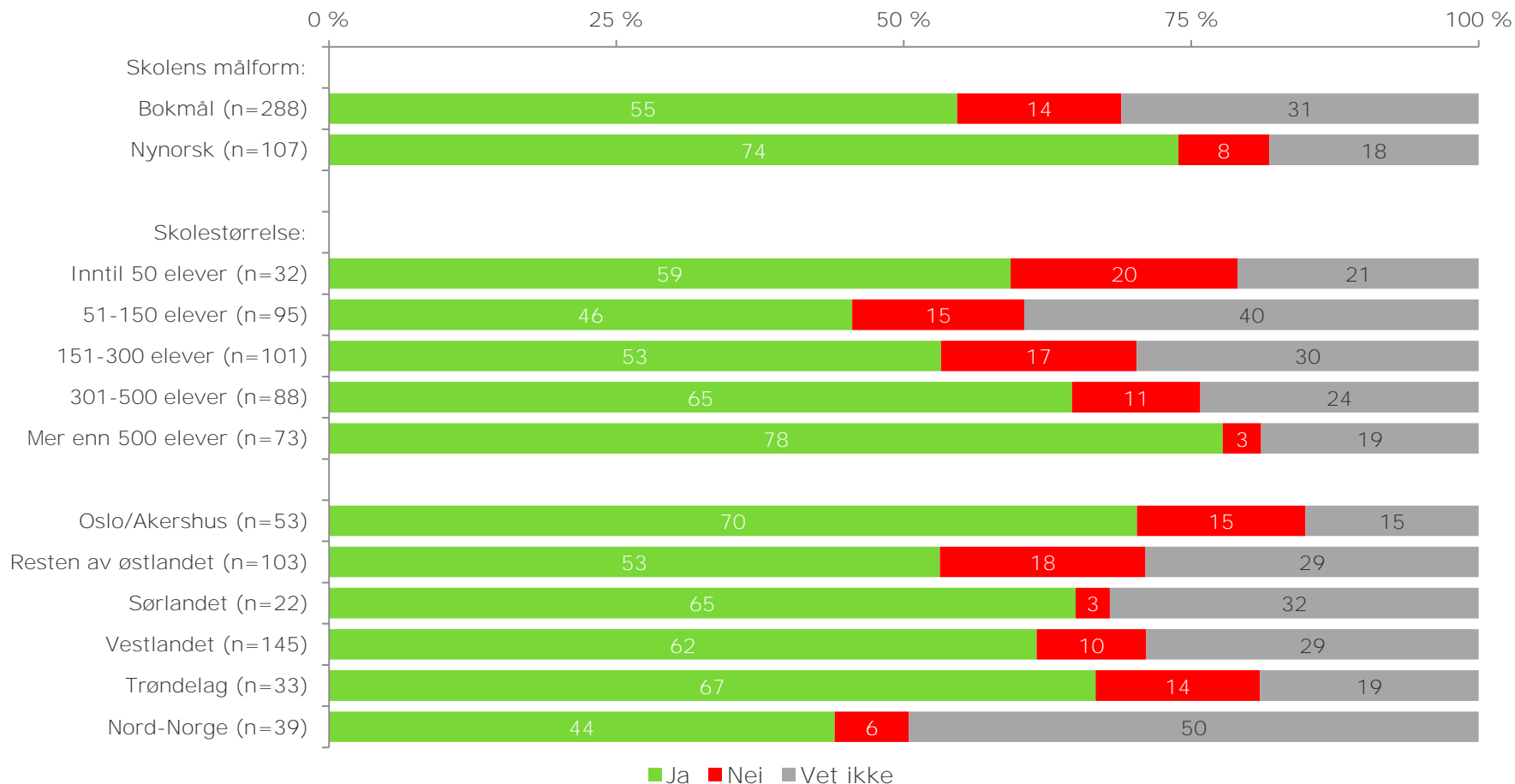
Nær 90 prosent av lærerne i videregående svarer at skolen har tilgang til norskspråklige digitale ordbøker. Kun tre prosent svarer at de ikke har tilgang.

Blant lærerne på mellomtrinnet svarer 36 prosent at de har tilgang til digitale ordbøker, mens 18 prosent svarer at de ikke har dette. Nesten halvparten svarer at de ikke vet om skolen har tilgang, noe som tyder på begrenset bevissthet om digitale ordbøker blant disse lærerne.

Andelen som ikke vet, er lavest blant lærere som underviser i norsk og høyest blant lærere som (også) underviser i gym/ mat/ helse.

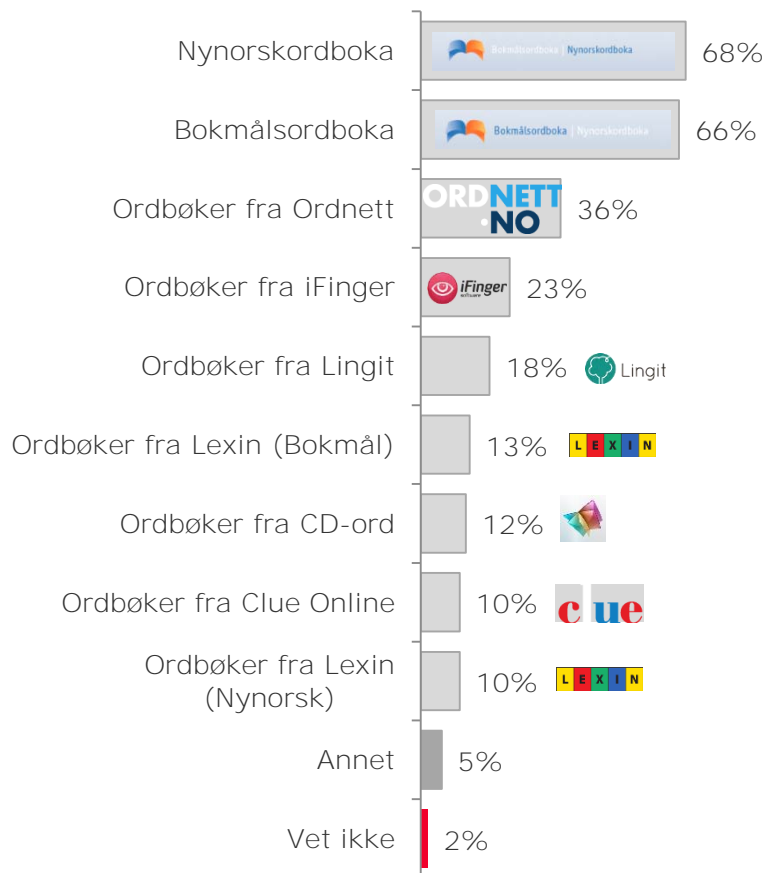
Andelen som svarer at skolen har tilgang til norskspråklige digitale ordbøker er langt høyere ved skoler som har nynorsk som målform enn ved skoler som har bokmål som målform. Forskjellen er signifikant på alle skolenivå

Har skolen tilgang til norskspråklige digitale ordbøker? Prosent.

Nynorsk- og Bokmålsordboka er mest utbredt ved skolene

Hvilke norskspråklige digitale ordbøker har skolen tilgang til? Flere svar mulig (n=237)

Blant de lærerne som svarte at skolen deres har tilgang til norskspråklige digitale ordbøker, svarer to av tre at skolen deres har tilgang til Nynorsk- og Bokmålsordboka.

Av andre ordbøker, er det flest som svarer at de har tilgang til ordbøker fra Ordnett (36 prosent). 23 prosent har tilgang til iFinger, 18 prosent til Lingit, 12 prosent til CD-ord og 10 prosent til Clue.

13 prosent svarer at skolen deres har tilgang til Lexin bokmål, mens 10 prosent svarer at de har tilgang til Lexin nynorsk.

Ordbøker fra Ordnett og iFinger er langt mer utbredt i videregående enn på lavere nivå. I Oslo og Akershus virker både Ordnett, iFinger og CD-ord å være relativt utbredt. I Trøndelag ser vi det samme for Ordnett og Lingit. Ordnett nevnes også hyppig blant lærere på Sørlandet, mens Lexin nevnes hyppigst i Nord-Norge.

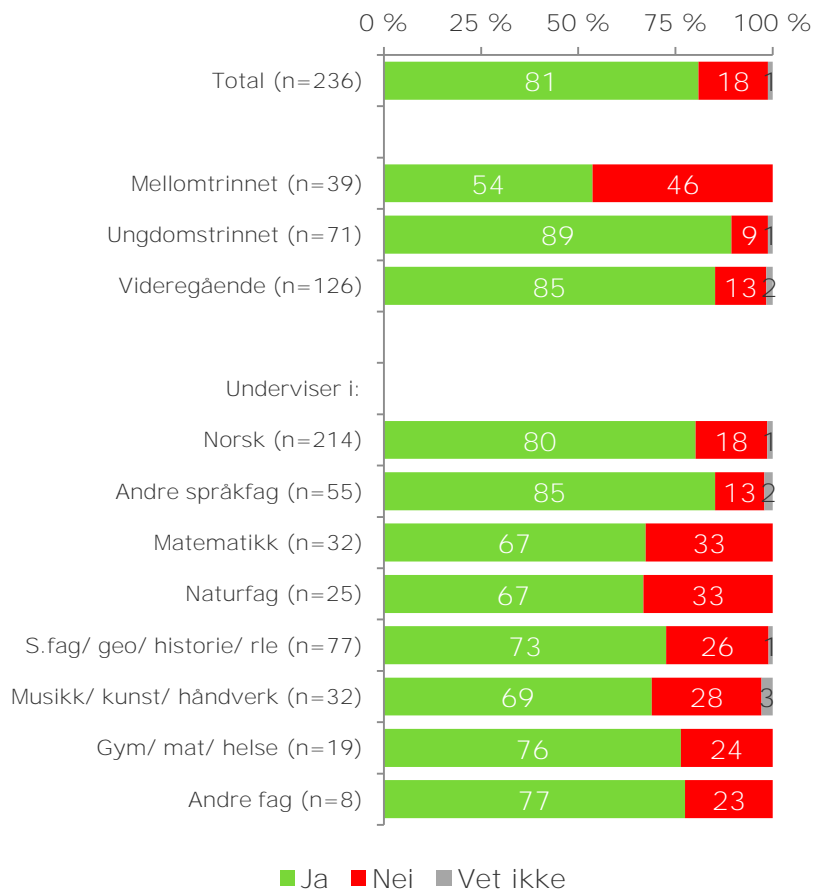
Hvilke norskspråklige digitale ordbøker har skolen tilgang til? Flere svar mulig. Prosent.	Nynorsk-ordboka	Bokmåls-ordboka	Ordbøker fra Ordnett	Ordbøker fra iFinger	Ordbøker fra Lingit	Ordbøker fra Lexin (Bokmål)	Ordbøker fra CD-ord	Ordbøker fra Clue Online	Ordbøker fra Lexin (Nynorsk)
Mellomtrinnet (n=39)	74	69	9	9	18	18	3	5	12
Ungdomstrinnet (n=71)	70	68	18	10	19	12	13	17	15
Videregående (n=127)	65	64	55	34	17	11	14	8	7
Underviser i:									
Norsk (n=215)	68	65	35	24	18	10	11	11	10
Andre språkfag (n=55)	66	68	20	10	21	12	7	25	11
Matematikk (n=32)	74	68	16	12	12	10	6	8	8
Naturfag (n=25)	69	67	18	12	20	16	5	16	13
S.fag/ geo/ historie/ rle (n=77)	70	70	26	10	19	16	13	12	12
Musikk/ kunst/ håndverk (n=32)	72	72	11	14	31	17	5	10	8
Gym/ mat/ helse (n=19)	88	83	19	16	8	24	0	0	23
Andre fag (n=8)	72	72	29	27	0	15	42	0	15
Skolens målform:									
Bokmål (n=160)	62	63	39	25	19	12	11	11	9
Nynorsk (n=77)	83	73	29	17	14	13	14	7	13
Skolestørrelse:									
Inntil 50 elever (n=17)	86	82	10	0	12	8	3	19	4
51-150 elever (n=44)	65	56	21	7	26	13	6	21	14
151-300 elever (n=59)	75	71	44	19	17	12	19	2	12
301-500 elever (n=54)	68	73	27	25	20	20	3	11	12
Mer enn 500 elever (n=59)	59	59	54	44	10	7	20	6	5
Oslo/Akershus (n=36)									
Resten av østlandet (n=57)	61	63	51	39	9	5	38	5	5
Sørlandet (n=15)	64	60	27	24	12	15	7	8	13
Vestlandet (n=89)	57	57	45	0	26	14	0	0	10
Trøndelag (n=22)	78	73	28	24	19	7	8	19	6
Nord-Norge (n=18)	73	77	67	0	40	17	10	10	13
Nord-Norge (n=18)	64	64	14	35	14	29	0	5	19

4.3

Bruk av digitale ordbøker i undervisning og eget arbeid

Et klart flertall av lærerne svarer at de bruker digitale ordbøker i undervisningen

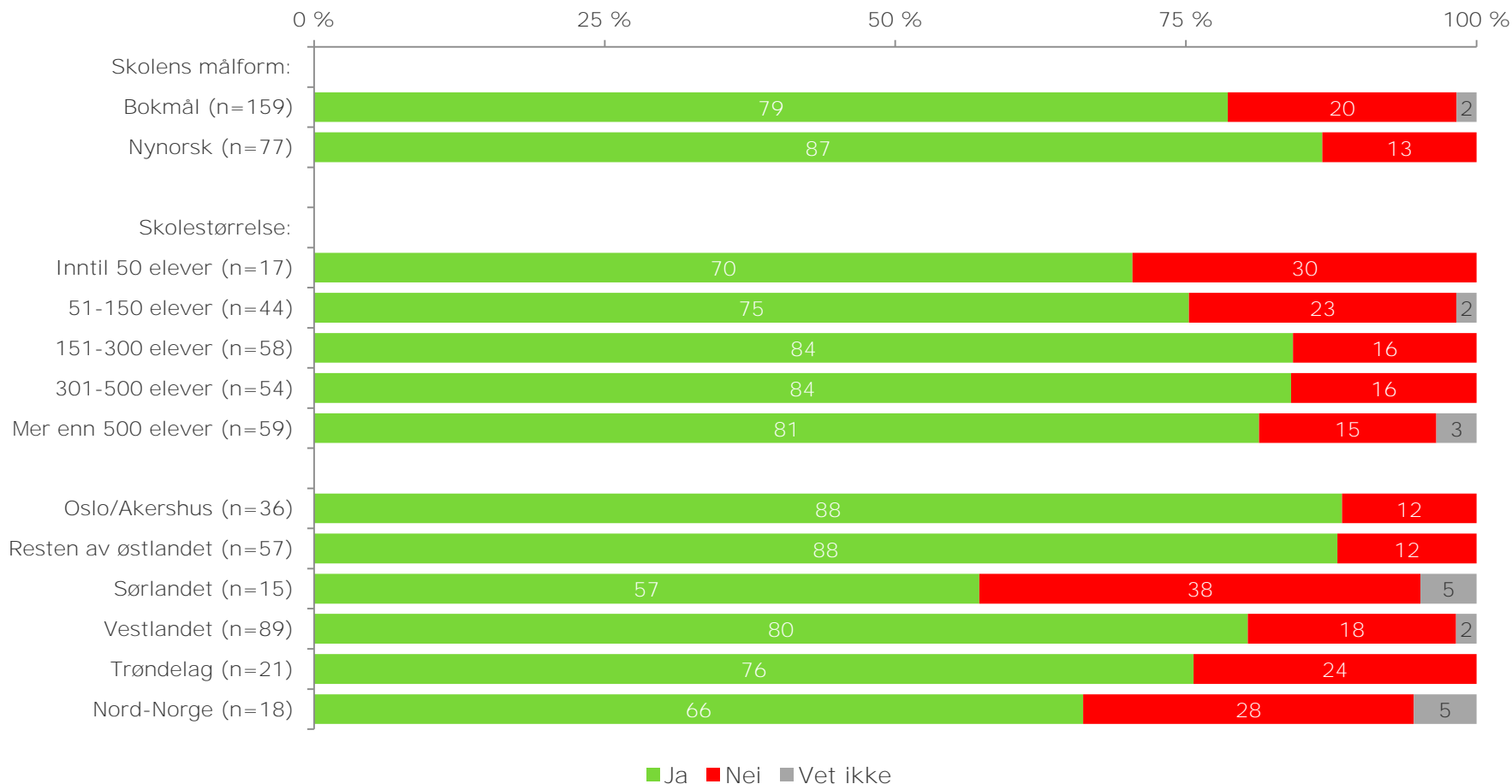
Bruker du noen av disse digitale ordbøkene i din undervisning? Prosent.

Blant de lærerne som svarte at skolen har tilgang til norskspråklige digitale ordbøker, svarer 81 prosent at de bruker disse i undervisningen. Andelen er klart høyere blant lærere på ungdomstrinnet og i videregående enn på mellomtrinnet.

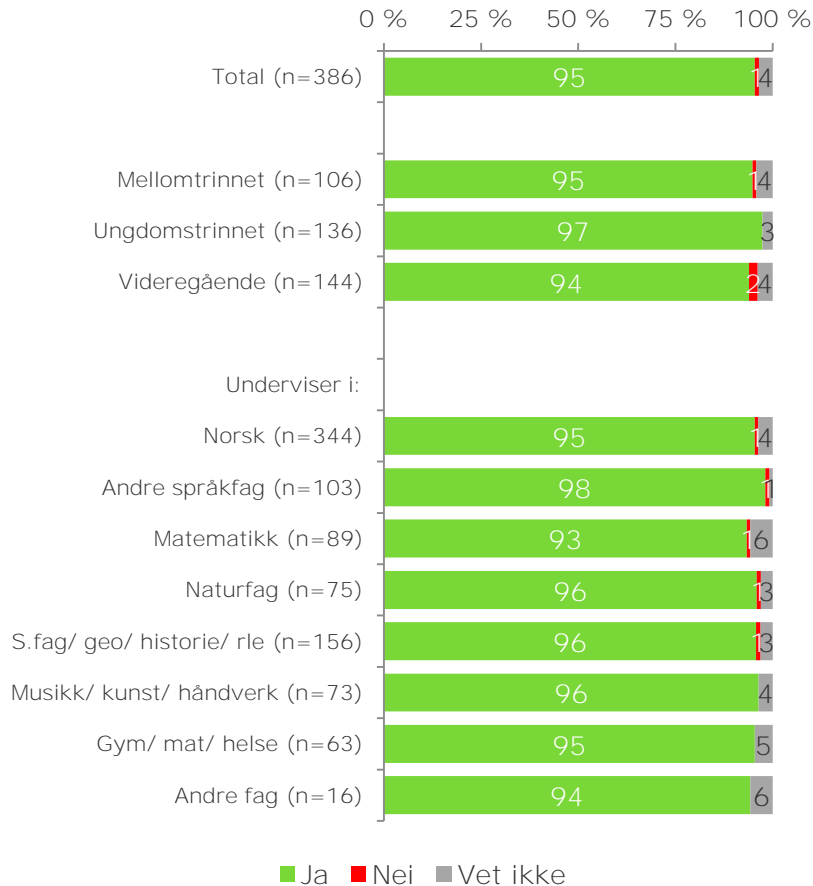
Andelen som bruker digitale ordbøker i undervisningen, virker å være noe høyere blant lærere ved skoler som har nynorsk som målform enn ved skoler som har bokmål som målform
(usikkerhet grunnet lav n)

Bruker du noen av disse digitale ordbøkene i din undervisning? Prosent.

De aller fleste lærerne mener det er deres oppgave å introdusere elevene for ordbøker i undervisningen

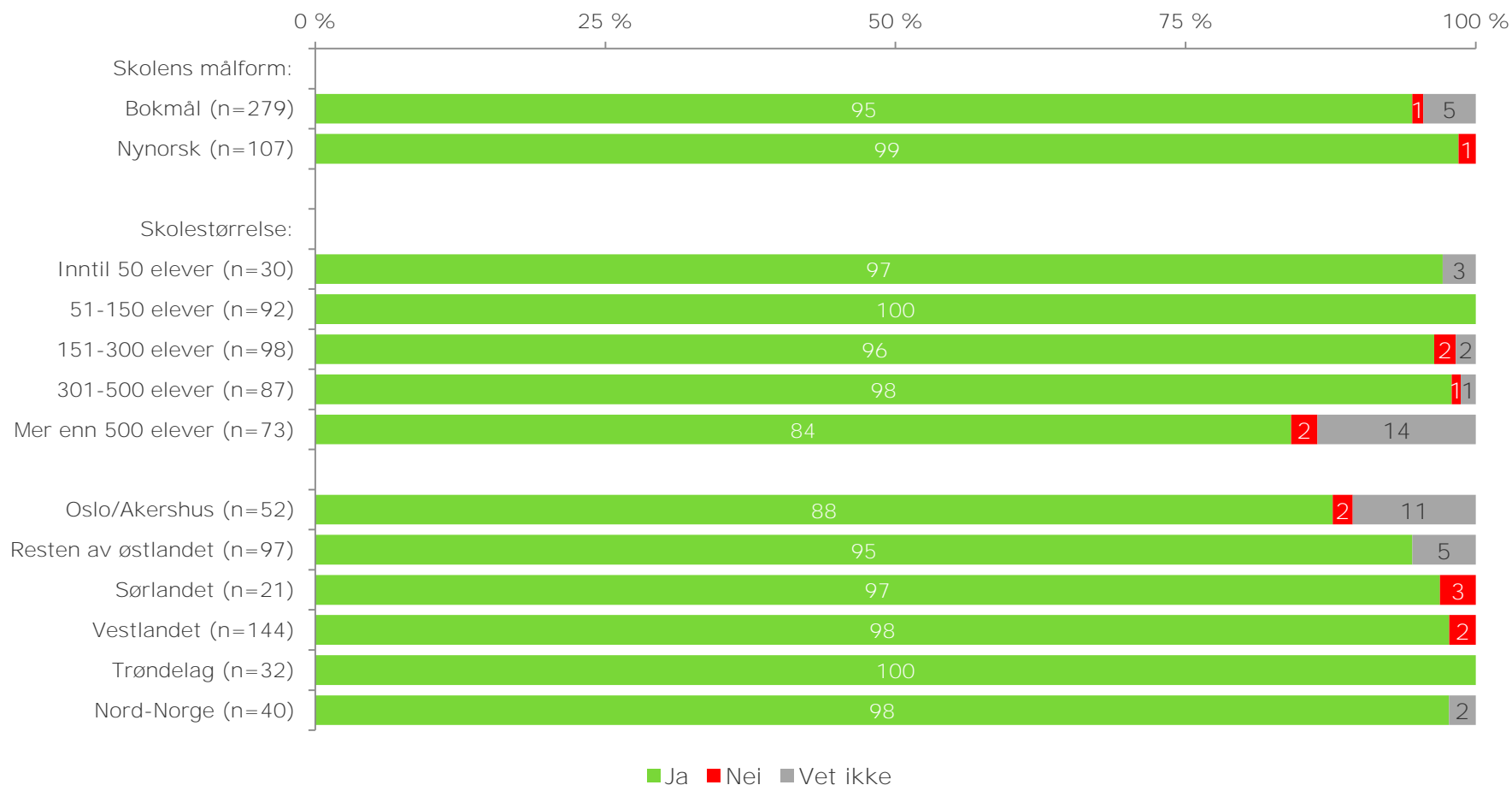
Mener du det er lærerens oppgave å introdusere elevene for ordbøker i undervisningen? Prosent.

95 prosent av lærerne mener det er deres oppgave å introdusere elevene for ordbøker i undervisningen.

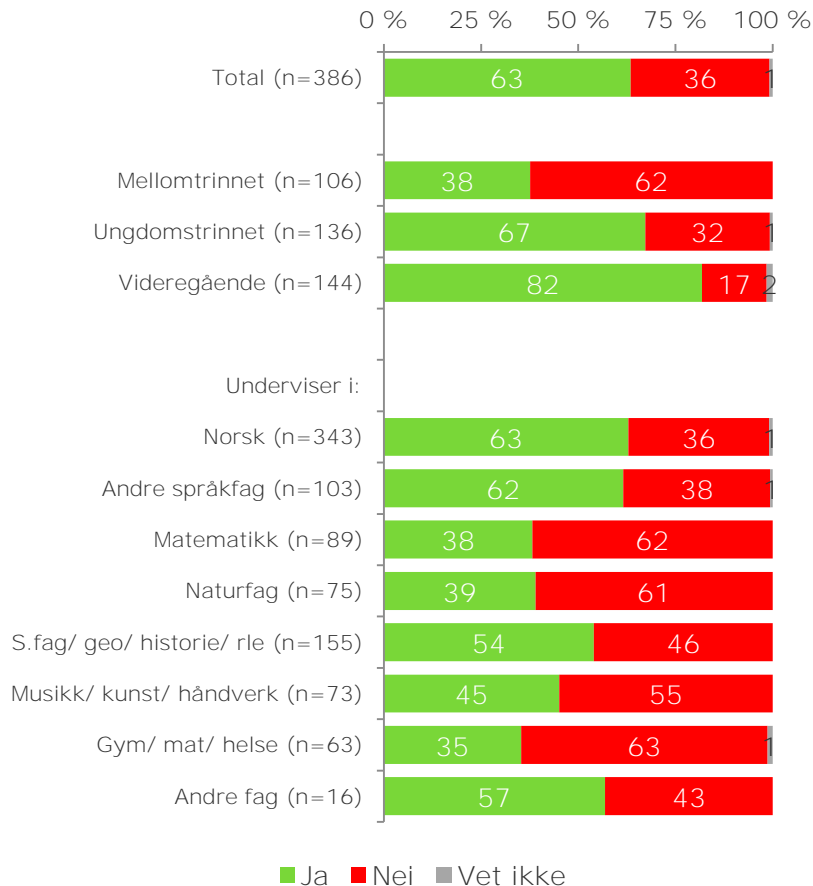
Én av ti lærere i Oslo og Akershus er usikre på om det er deres oppgave å introdusere elevene for ordbøker i undervisningen

Mener du det er lærerens oppgave å introdusere elevene for ordbøker i undervisningen? Prosent.

En høy andel av lærerne i videregående bruker digitale ordbøker når de retter elevarbeider

Bruker du selv digitale ordbøker når du retter elevarbeider? Prosent.

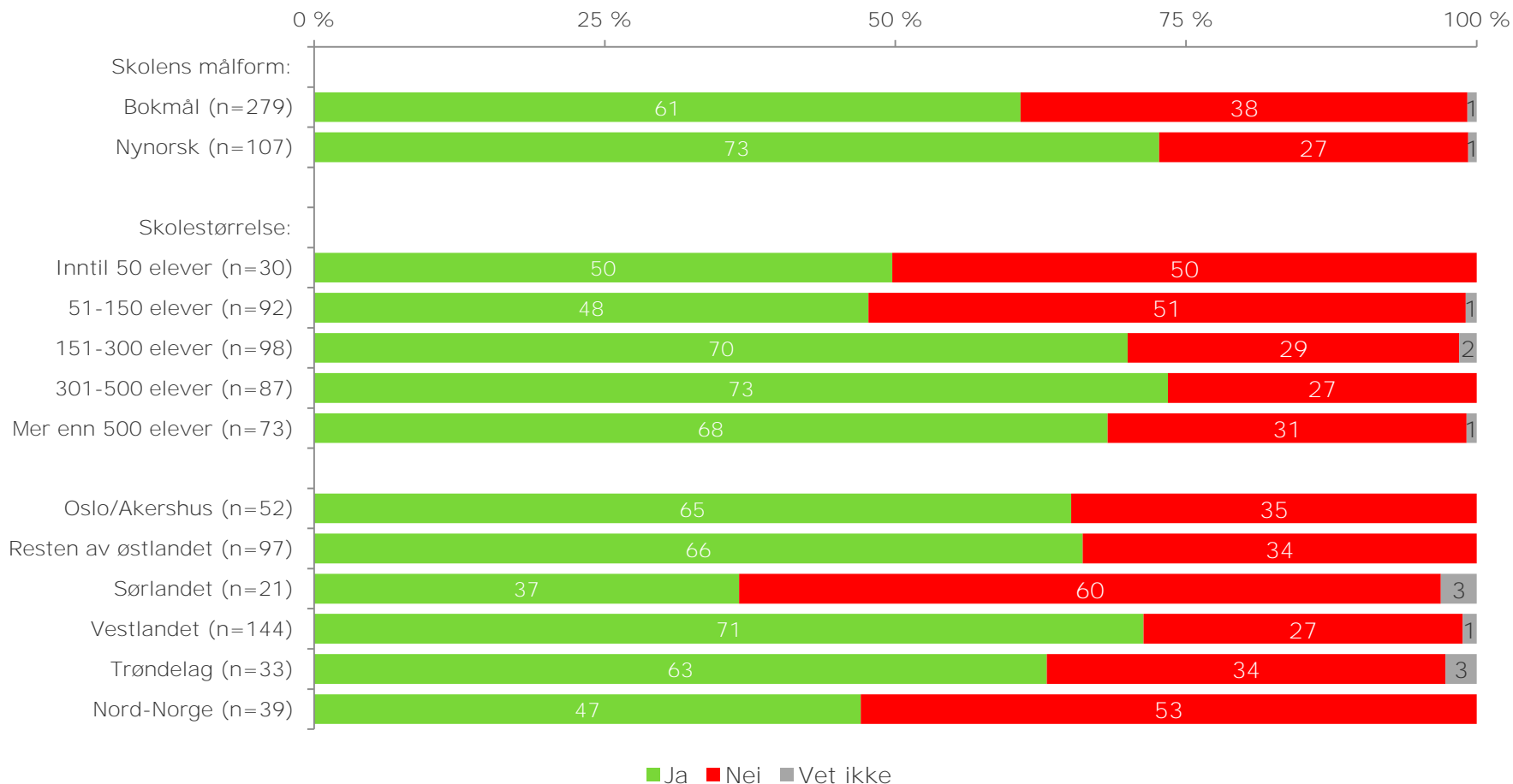

82 prosent av lærerne i videregående svarer at de selv benytter digitale ordbøker når de retter elevarbeider. På ungdomstrinnet er andelen 67 prosent, mens den på mellomtrinnet er 38 prosent.

Det er særlig lærere som underviser i norsk og andre språkfag som bruker digitale ordbøker.

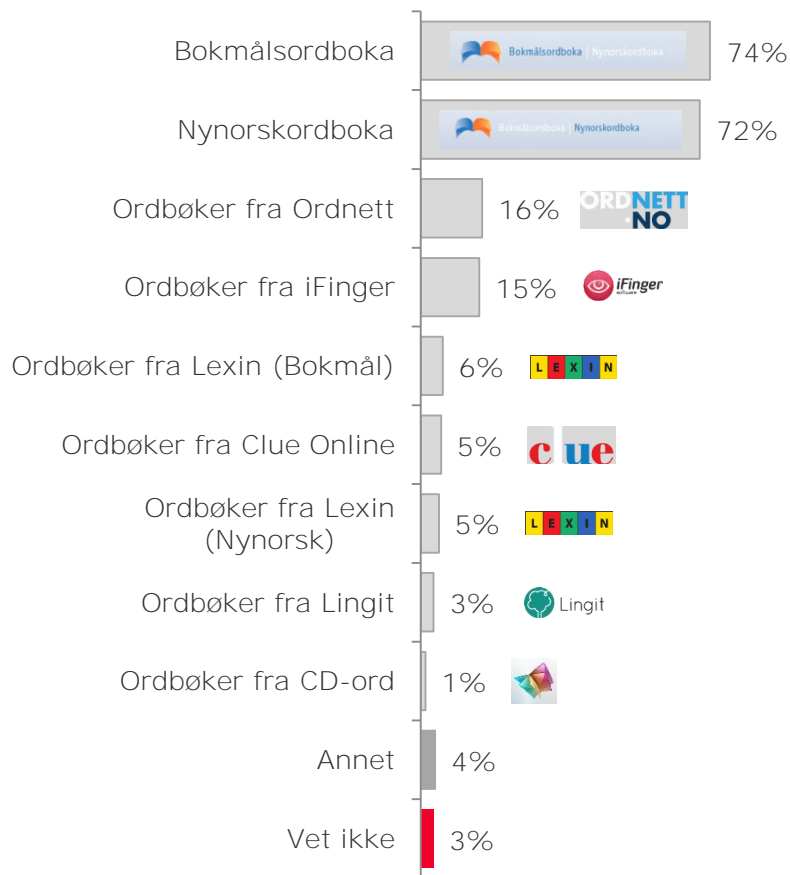
Andelen som selv bruker digitale ordbøker når de retter elevarbeider, høyere blant lærere ved skoler som har nynorsk som målform enn ved skoler som har bokmål som målform

Bruker du selv digitale ordbøker når du retter elevarbeider? Prosent.

De aller fleste bruker Bokmåls- og Nynorskordboka når de retter elevarbeider

Hvilke ordbøker er dette [når du retter elevarbeider]? Flere svar mulig (n=246)

Blant de lærerne som svarer at de selv bruker ordbøker når de retter elevarbeider, svarer mer enn 70 prosent at de benytter Bokmåls- og/eller Nynorskordboka.

16 prosent svarer at de benytter Ordnett, mens 15 prosent svarer at de benytter iFinger.

Få benytter noen av de andre ordbøkene når de retter elevarbeider.

Ordnett og iFinger er mest vanlig å benytte blant lærere på videregående. Ordnett brukes mest vanlig på Sørlandet, mens iFinger brukes mest i Oslo og Akershus. Lexin brukes mest i Nord-Norge, mens Lingit brukes mest blant lærere i Trøndelag

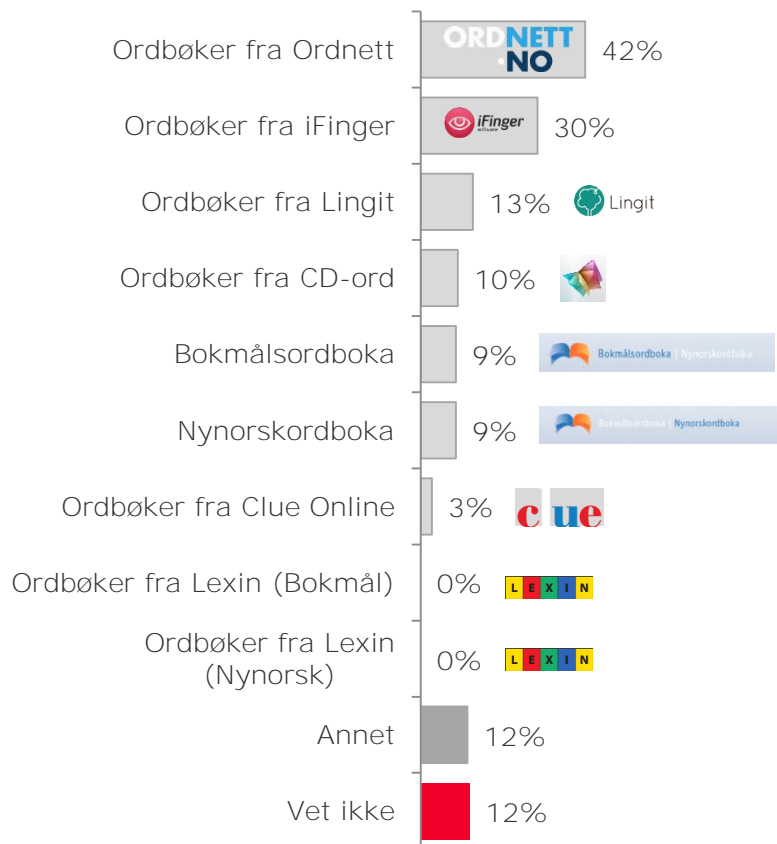
Hvilke ordbøker er dette [når du retter eleverarbeider]? Flere svar mulig. Prosent.	Bokmåls-ordboka	Nynorsk-ordboka	Ordbøker fra Ordnett	Ordbøker fra iFinger	Ordbøker fra Lexin (Bokmål)	Ordbøker fra Clue Online	Ordbøker fra Lexin (Nynorsk)	Ordbøker fra Lingit	Ordbøker fra CD-ord
Mellomtrinnet (n=43)	71	57	3	4	3	3	2	3	4
Ungdomstrinnet (n=88)	72	69	10	6	8	9	8	3	1
Videregående (n=115)	77	79	25	26	5	3	3	4	0
Underviser i:									
Norsk (n=220)	75	72	15	16	4	5	4	3	1
Andre språkfag (n=62)	70	66	12	5	6	17	6	2	1
Matematikk (n=35)	80	56	6	6	0	6	0	8	5
Naturfag (n=29)	71	51	5	7	0	7	0	7	0
S.fag/ geo/ historie/ rle (n=85)	76	67	11	7	4	6	3	2	3
Musikk/ kunst/ håndverk (n=32)	65	72	3	3	7	10	12	3	9
Gym/ mat/ helse (n=25)	75	64	5	3	0	0	0	9	0
Andre fag (n=10)	79	63	27	11	16	0	0	0	0
Skolens målform:									
Bokmål (n=169)	74	65	18	17	8	7	6	4	1
Nynorsk (n=77)	76	91	10	11	0	0	1	0	3
Skolestørrelse:									
Inntil 50 elever (n=13)	78	66	6	0	0	18	0	0	0
51-150 elever (n=45)	59	65	8	4	3	13	6	5	1
151-300 elever (n=67)	78	72	15	9	11	0	7	4	3
301-500 elever (n=64)	77	68	11	18	5	4	1	2	1
Mer enn 500 elever (n=52)	79	83	26	34	4	4	6	3	0
Oslo/Akershus (n=34)									
Resten av østlandet (n=66)	74	74	25	27	3	7	3	0	0
Sørlandet (n=9)	72	65	16	18	7	3	4	3	0
Vestlandet (n=9)	92	92	34	0	0	0	0	0	0
Trøndelag (n=99)	73	79	10	11	2	6	1	1	4
Trøndelag (n=19)	85	60	17	0	12	11	11	17	0
Nord-Norge (n=19)	69	66	9	18	17	4	21	9	0

4.4

Ordbøker under heldagsprøver
Spørsmål stilt kun til lærere i videregående

Det er vanligst å ha tilgang til Ordnett under eksamen/tentamen

Hvilke digitale ordbøker har elevene ved din skole mulighet til å bruke under eksamen/tentamen? Flere svar mulig (n=125)

42 prosent av lærerne svarer at elevene ved skolen deres har mulighet til å benytte Ordnett under eksamen/tentamen. 30 prosent svarer at elevene har mulighet til benytte iFinger.

13 prosent har mulighet til å benytte Lingit, 10 prosent har mulighet til å benytte CD-ord, mens ni prosent har mulighet til å benytte Bokmåls- og Nynorskordboka.

Svært få svarer at elevene har mulighet til å benytte Clue, mens ingen svarer at elevene har mulighet til å benytte Lexin.

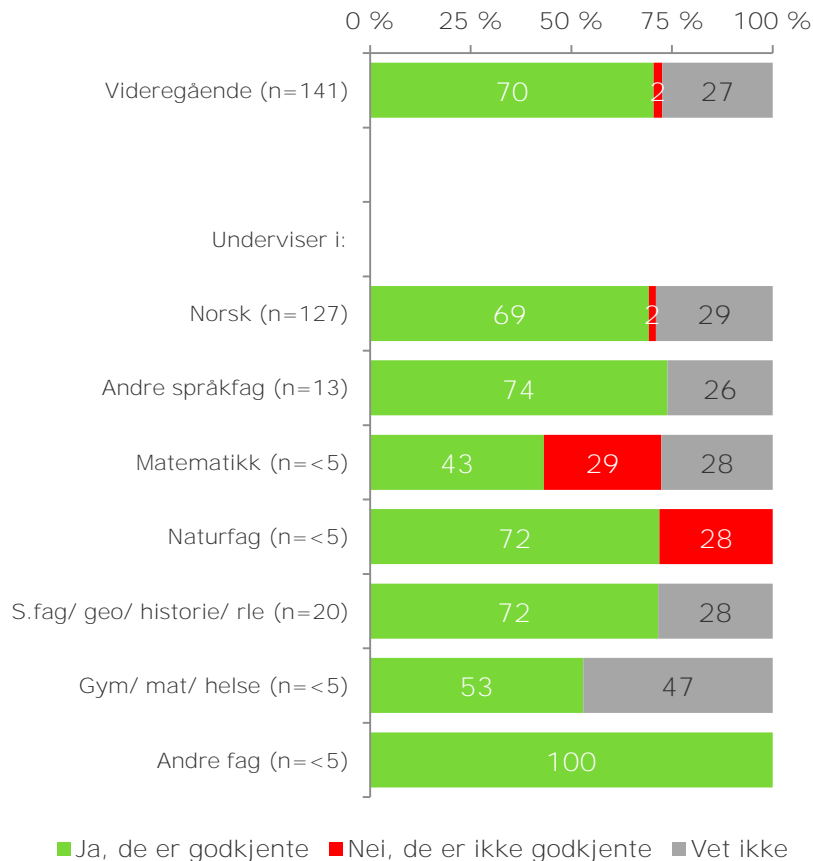
Som nevnt i kapitlet om elevene, er det noe avvik mellom svarene til elever og lærere når det gjelder bruk av digitale ordbøker under heldagsprøver (se side 49-50). Når det gjelder bruk av Bokmåls- og Nynorskordboka, ble det nevnt at én mulig forklaring kan være at elevene, til tross for at spørsmålsteksten presiserte heldagsprøver i norsk, tenker på heldagsprøver mer generelt når de svarer på spørsmålet. Selv om antallet besvarelser er lavt, og resultatene derfor må tolkes med varsomhet, nevnes disse to ordbøkene oftest av lærere som underviser i matematikk, naturfag, gym/ mat/ helse og andre fag (se neste side).

Ordnett er vanligst under eksamen på Sørlandet, i Trøndelag og i Oslo og Akershus. iFinger er vanligst på Østlandet utenom Oslo/Akershus. Lingit er vanligst i Trøndelag

Hvilke digitale ordbøker har elevene ved din skole mulighet til å bruke under eksamen/tentamen? Flere svar mulig. Prosent.	Ordbøker fra Ordnett	Ordbøker fra iFinger	Ordbøker fra Lingit	Ordbøker fra CD-ord	Bokmåls-ordboka	Nynorsk-ordboka	Ordbøker fra Clue Online	Ordbøker fra Lexin (Bokmål)	Ordbøker fra Lexin (Nynorsk)
Underviser i:									
Norsk (n=112)	44	31	13	10	8	8	2	0	0
Andre språkfag (n=9)	42	16	36	0	0	0	0	0	0
Matematikk (n=<5)	0	39	0	61	39	39	0	0	0
Naturfag (n=<5)	0	0	42	58	42	42	0	0	0
S.fag/ geo/ historie/ rle (n=19)	67	12	12	18	5	5	7	0	0
Musikk/ kunst/ håndverk (n=0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gym/ mat/ helse (n=<5)	0	47	53	0	100	100	0	0	0
Andre fag (n=<5)	0	0	65	0	65	65	0	0	0
Skolens målform:									
Bokmål (n=95)	43	27	15	9	8	8	2	0	0
Nynorsk (n=30)	40	39	7	13	13	13	5	0	0
Skolestørrelse:									
51-150 elever (n=5)	27	0	45	0	18	18	0	0	0
151-300 elever (n=31)	51	22	18	16	13	13	4	0	0
301-500 elever (n=28)	28	30	11	2	10	10	4	0	0
Mer enn 500 elever (n=57)	44	37	7	11	7	7	2	0	0
Oslo/Akershus (n=28)	49	33	4	24	4	4	0	0	0
Resten av østlandet (n=23)	31	40	12	6	12	12	0	0	0
Sørlandet (n=7)	71	0	14	0	0	0	0	0	0
Vestlandet (n=44)	39	39	15	4	6	6	11	0	0
Trøndelag (n=15)	52	0	34	8	20	20	0	0	0
Nord-Norge (n=8)	34	26	0	0	13	13	0	0	0

Et flertall av lærerne svarer at ordbøkene elevene har tilgang til under eksamen/ tentamen, er godkjente og i tråd med offisiell norsk rettskriving?

Vet du om ordbøkene elevene har tilgang til under eksamen/tentamen, er godkjente og i tråd med offisiell norsk rettskriving? Prosent.

70 prosent av lærerne svarer at ordbøkene elevene har tilgang til under eksamen/tentamen, er godkjente og i tråd med offisiell norsk rettskriving. Hele 27 prosent svarer at de ikke vet.

To prosent av lærerne svarer at ordbøkene *ikke* er godkjente. Det er ikke noe konsekvent mønster knyttet til *hvilke* ordbøker disse skolene bruker. Ser vi på hva disse lærerne svarte på forrige spørsmål (hvilke ordbøker elevene har tilgang til under eksamen/tentamen), viser bakgrunnstallene at både Lingit, iFinger og CD-ord nevnes.

Andelen som svarer at ordbøkene elevene har tilgang til er godkjente, er høyere ved skoler som har nynorsk som målform enn ved skoler som har bokmål som målform

Vet du om ordbøkene elevene har tilgang til under eksamen/tentamen, er godkjente og i tråd med offisiell norsk rettskriving? Prosent.

